

Opvs Theologicvm

In Tres Tomos Distribvtvm, In quo praecipua totius Theologiae capita
accurate pertractantur ... Adiecto ad finem Tertij Tomi Indice rerum
notabilium

Qui totam primam partem D. Thomæ, ac multa alia continet, quorum
Indicem sequens pagina dabit

Mauro, Silvestro

Romae, 1687

Tractatvs Decimvs. De loco, & motu locali Angelorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84111](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84111)

tio Angelorum, tamen ex ratione vniuersali, quam attulimus, dicendum est illas etiam apparitiones factas fuisse ministerio Angelorum.

Ad 4. Figura non in omnibus debet correspondere figurato; ergo licet Deus ita per Incarnationem apparuerit in corpore humano, ut illud assumpserit, tamen in veteri testamento ita apparuit in corpore phantastico, ut illud non assumpserit, sed Angelus motor illud assumpserit, ut explicatum est.

TRACTATVS X.

De Loco, & motu locali Angelorum.

EXPLICATVS ijs, quæ spectant ad existentiam, essentiam, differentiam specificam, numerum, & corpora assumpta Angelorum, quæstione 52. & 53. disputat S. Thomas de loco, & motu locali Angelorum. Doctrinam harum quæstionum examinabimus hoc decimo tractatu pluribus quæstionibus, quarum tituli videri possunt in indice initio proposito.

QVÆSTIO CXXXVII.

Virum, & quo pacto Angeli sint in loco?

S. Th. q. 52. a. 1.

1. **V**identur Angeli non esse in loco: primo quia esse in loco est proprium corporum, nec conuenit substantijs spiritualibus, ac penitus incorporeis: ideoque Arist. 4. physic. t. 45. & 47. dicit: non omne, quod est, est in loco, sed mobile corpus; ac Boetius lib. de hebdomad. dicit: communis animi conceptio apud sapientes est incorporalia in loco non esse; sed Angeli sunt substantiæ spirituales, ac penitus incorporeæ; ergo Angeli non sunt in loco.

2. Secundo omne, quod est in loco, habet positionem, & situm in loco, in quo est; sed habere positionem, & situm in loco est proprium rei quantæ; ergo omne, quod est in loco, est quantum; sed Angeli non sunt quantæ; ergo &c.

3. Tertio omne, quod est in loco, continetur, & mensuratur à loco, & à corpore, intra cuius superficiem continetur; sed Angeli cum sint penitus incorporei, non possunt contineri, & mensurari à loco, & à corpore, intra cuius superficiem continentur; ergo.

4. Quarto in tantum aliqua res debet esse in loco, in quantum indiget loco ad suam conseruationem, & perfectionem; sed Angeli non indigent loco ad suam conseruationem,

& perfectionem; ergo &c. Probatur minor: nam locus est superficies corporis continentis, ut docet Aristoteles 4. Physicorū t. 41. sed angeli cum sint penitus incorporei, ad suam conseruationem, & perfectionem non indigent, ut contineantur intra superficiem vilius corporis; ergo.

5. Respondeo de loco tum extrinseco, tum intrinseco, ac de vocatione, nec non de spatio tum reali, tum imaginario disputari in physica, ibique me egisse quæst. 26., & 27. Supponendo doctrinam ibi traditam, quæritur primò, vtrum Angeli sint in loco corporeo, puta vtrum sint in cælo, vel in inferno, vel in hoc cubiculo &c.

6. Mirandulanus Apologia 1. de descensu animæ Christi ad inferos refert quosdam suo tempore docuisse Angelos secundum suam substantiam loco corporeo præsentem verè, & propriè non esse, sed solum abusiue. Durandus in 1. dist. 17. quæst. 1. num. 17. refert aliquos asserentes Angelum esse in loco eo tantum modo, quo causa dicitur esse in effectu. Hanc autem sententiam videtur secutus Heruæus Tract. de motu Angeli, quæst. 1. art. 1. Aliqui etiam Thomistæ docuerunt Angelos non esse in cælo empyreo, ut in loco, secundum propinquitatem substantiæ suæ, sed quadam alia ratione.

7. Dicendum cum communi sententia, Theologorum, & Patrum Angelos secundum suam substantiam verè, & propriè esse præsentem loco corporeo: puta aliquos Angelos verè, & propriè secundum suam substantiam esse præsentem cælo empyreo; aliquos demones verè, & propriè esse præsentem inferno: aliquos verè, & propriè esse in mundo hoc inferiori &c.

8. Probatur primo ex Scriptura, & Patribus, ex quibus hæc veritas ita clarè colligitur, ut S. Thomas in 2. dist. 37. quæst. 3. art. 1. docuerit præsentiam Angelorum in locis corporeis sine hæresi negari non posse.

9. Primus locus Scripturæ habetur Apocal. 12. vbi describitur prælium Michaelis cum Dracone, & Angelis eius, ac subditur: Et locus eorum amplius non est inuentus in cælo: ergo Draco, hoc est Satan, & alij Angeli mali erant in cælo, ac deinde ex cælo sunt expulsi.

10. Secundus est Luc. 10. vbi dicitur: Videbam Satanam sicut fulgur de cælo cadentem: ergo Satan in Cælo fuit, ac inde expulsus cecidit.

11. Tertio infra agendo de motu locali Angelorum afferentur loca Scripturæ, in quibus Angeli dicuntur moueri de loco ad locum; sed non possunt moueri de loco ad locum, nisi essent in loco: ergo.

12. Ex PP. Nazianzenus Orat. 34. quæst. 2. de Theolog. sic loquitur de Angelis. Vbi que impigre adsunt, tum ob ministerij promptitudinem, tum ob naturæ leuitatem; Gregorius Nyssenus tract. de infantibus, qui præmaturè arripunt.

piuntur, docet Angelorum domicilium coelum esse, quia illa sedes naturæ eorum conuenit. Ambr. lib. 1. de Spiritu Sancto, cap. 10. dicit; *Seraphim de loco ad locum transit: non enim complet omnia*. Athanas. in Epist. ad Serap. de Spiritu Sancto docet, inter Spiritum Sanctum, & creatum spiritum hoc interesse, quod Spiritus Sanctus sit vbique, spiritus creatus in certis locis. Affirmat etiam Angelos loco circumscribi Damasc. lib. 2. de Fide, cap. 3. ubi de Angelis loquens dicit: *Circumscripti sunt; nam cum sunt in celo, in terra non sunt: & in terram à Deo missi, non remanent in celo*. Didymus lib. 1. de Spiritu Sancto dicit. *Angelus, qui adorat Apostolo in Asia oranti, non poterat simul eodem tempore adesse alijs in cæteris partibus mundi constitutis*. Gregor. lib. 1. Moral. cap. 2. & Homil. 34. in Euang. docet Angelos esse loco circumscriptos, & ad nos frequenter mitti, quamuis intellectu semper in diuina contemplatione mancant.

13. Probatur secundo conclusio ratione. Ut enim vna res agat in aliam, debet esse illi localiter præsens, aut propinqua; sed Angeli possunt agere in corpora, illa mouendo & c. ergo debent corporibus esse localiter præsentibus, & propinqui: sed ut sint corporibus præsentibus, aut propinqui, debent esse in eodem loco cum corporibus, vel in loco propinquo: ergo.

14. Confirmatur: nam sicut agens non potest agere in passum, nisi sit simul tempore cum illo, sic non potest agere, nisi sit simul loco, vel in loco proximo, & utrumque videtur esse euidentis lumine naturali. Ideo Ecclesia in collecta completorii orat Deum: *Visita Domine habitationem istam: Angeli tui Sancti habitent in ea, qui nos in pace custodiant*, quia nimirum dum sunt nobis propinqui, multa bona possunt nobis conferre. Eadem Ecclesia in suis orationibus, & exorcismis orat, ut demones eiiciantur ex quibusdam locis, ut absentes non possint nocere ijs, qui in talibus locis morantur.

15. Probatur tertio: nam animæ separatæ, licet corporibus careant, tamen sunt vel in coelo, vel in inferno, vel in purgatorio, vel in limbo, ac sunt localiter præsentibus, vel propinque corporibus, quæ in ijs locis sunt: ergo etiam Angeli in aliquo loco sunt.

16. Queritur secundo, utrum Angeli sint in loco, eo pacto, quo corpora sunt in loco?

Respondeo negatiue cum Sancto Thoma, qui hoc artic. dicit: *Dicendum, quod Angelo conuenit esse in loco. Equiuocè tamen Angelus dicitur esse in loco, & corpus*.

17. Probatur: nam corpus applicatur loco secundum contactum quantitatum: & quia illa se tangunt, ac proinde sunt contigua, quorum extrema sunt simul, ut docet Arist. 6. Physic. t. 1. idè corpus est in loco per hoc, quod extremum, hoc est superficies corporis locati, sit simul cum loco, qui definitur ab Arist. 6. physic. t. 4. & 57. *Superficies corporis continentis*

immobilis prima; sed Angeli carent quantitate; ac superficie, ac proinde non possunt esse in loco per contactum quantitatum, ita ut superficies Angeli sit simul cum loco, hoc est cum superficie corporis continentis; ergo Angeli non possunt esse in loco, eo pacto, quo corpora sunt in loco. Addit Sanctus Thomas, Angelum esse in loco per contactum virtutis, qui consistit in hoc, ut virtus actiua Angeli applicetur loco, per quam applicationem Angelus constituatur potens agere in ea, quæ in tali loco sunt.

18. Ex eo, quod corpus sit in loco per contactum quantitatum, Angeli sint in loco per contactum virtutis, sequitur primò, quod corpus ita est in loco, ut configuretur loco, Angelus ita est in loco, ut non configuretur loco. Configurari enim loco est habere superficiem configuratam figuræ loci: sed corpus existens in loco habet superficiem conuexam configuratam figuræ loci, hoc est superficiem conuexam corporis continentis: e. g. si superficies concava corporis continentis sit rotunda, superficies conuexa corporis contenti est rotunda, & æqualis superficiem concavæ: si superficies concava corporis continentis sit ovalis, vel quadrata, vel triangularis: superficies conuexa corporis contenti est etiam ovalis, quadrata, vel triangularis: ergo corpus locatum configuratur loco. At Angelus, cum careat superficie, caret etiam figura, si propriè loquamur, ac proinde non configuratur loco.

19. Sequitur secundo, quod corpus commensuratur loco, ita ut totum corpus sit in toto loco, ac spatio, pars corporis in parte loci: dimidium corporis in dimidio loci & c. At Angelus cum sit indiuisibilis, & partibus carens, non commensuratur loco, sed est totus in toto loco, & spatio, totus in qualibet parte loci, & spatij. Et quia propriè circumscribi loco idem est, ac loco commensurari, idè corpus circumscribitur loco, & est in loco circumscriptiue: Angelus autem, si propriè loquamur, non circumscribitur loco, nec est in loco circumscriptiue.

20. Addit Sanctus Thomas, quod Angelus est in loco definitiue, quia ita est in vno loco, ut saltem naturaliter non sit simul in alio. Deus autem, quia ita est in vno loco, ut simul sit in omnibus alijs locis, neque circumscriptiue, neque definitiue est in loco, sed per suam immensitatem est vbique, & continet omnia loca. Verba Sancti Thomæ quæst. 52. art. 2. in corpore sunt. *Sic igitur patet, quod diuerso modo esse in loco conuenit corpori, & Angelo, & Deo. Nam corpus est in loco circumscriptiue, quia commensuratur loco: Angelus autem non circumscriptiue, quia non commensuratur loco, sed definitiue: Deus autem neque circumscriptiue, neque definitiue, quia est vbique*. Nazianzenus, Gregorius Magnus, & Damascenus citati num. 12. & quidam alij Patres, dum dicunt Angelos circumscribi loco, circumscriptionem su-

Eff 2

munt

munt latè, in quantum comprehendit definitionem.

21. Sequitur tertio, quod corpus ita est in loco, ut contineatur à loco: Angelus è conuerso ita est in loco, ut non contineatur à loco, si propriè loquamur, sed potius contineat locum, ut docet Sanctus Thomas in corpore huius art. 1. Ratio est, quia illud continet, quod est alteri præsens ut actiuum suo passiuo; illud continetur, quod est alteri præsens ut passiuum suo actiuo: e.g. quia anima est præsens corpori ut actiuum suo passiuo, corpus est præsens animæ ut passiuum suo actiuo, anima dicitur continere, corpus autem dicitur contineri ab anima; sed Angelus est præsens loco corporeo ut actiuum suo passiuo: siquidem potest agere in corpora, non potest autem naturaliter pati à corporibus: ergo. Ex opposita ratione corpora continentur loco, quia naturaliter patiuntur à loco.

22. Addo traditam doctrinam desumptam ex Damasc. lib. 1. de fide, cap. 17. ubi dicit. *Angelus autem corporaliter non continetur, quasi formam, figuramque recipiat. In loco tamen dicitur esse, propterea quod adest intelligibiliter, & operatur secundum suam naturam, & non dicitur esse nusquam, sed alicubi intelligibiliter circumscribi, ubi & operatur &c.* & paulo post: *Anima autem copulata corpori, tota toti, & tota parti, neque continetur ab ipso, sed continet ipsam, haud secus, atque ignis ferrum, & in ipso existens peculiariter suas operationes efficit.* Idem insinuat cap. 16. eiusdem libri.

23. Ad 1. distinguo maiorem: esse in loco quantitatiuè, circumscriptiuè, commensuratiuè, configuratiuè, & per modum contenti est proprium corporum, & non conuenit substantijs incorporeis, concedo: esse in loco per præsentiā, qua res sit verè secundum suam substantiam præsens loco, abstrahendo ab his, est proprium corporum, nego maiorem: concedo minorem: & distinguo eodem pacto consequens. Esse in loco quantitatiuè, circumscriptiuè, commensuratiuè, configuratiuè, & per modum contenti, est proprium corporum, & non conuenit substantijs incorporeis, ut explicatum est num. 17. & sequent. At esse loco per præsentiā, per quam res secundum suam substantiam sit præsens corpori, & abstrahendo ab hoc, quod circumscribatur, conuenit etiam substantijs incorporeis, immò etiam Deo, ut explicatum est. Aristoteles, & Boetius negant substantias incorporeas esse in loco quantitatiuè &c. non negant esse in loco per præsentiā, & per contactum virtutis. In eodem sensu Augustini lib. 83. quæst. 20. dicit Deum esse in loco abusiue: & lib. 8. de Gen. ad litt. cap. 20. & 26. dicit Deum mouere creaturas corporales per tempus, & locum: spirituales autem tantum per tempus.

24. Ad 2. distinguo maiorem: omne, quod est in loco modo quantitatiuo, habet positionem, & situm in loco, in quo est, concedo: omne, quod est in loco per puram præsenti-

tiam ad locum, & per contactum virtutis, habet positionem, & situm in loco, in quo est, nego maiorem: concedo minorem: & nego consequentiam. Quod est in loco modo quantitatiuo, habet positionem, & situm in loco: at quod est in loco per puram præsentiā, & applicationem virtutis, non debet habere positionem, & situm in loco: & quia Angeli sunt in loco, non modo quantitatiuo, sed per puram præsentiā, & applicationem virtutis, non habent positionem, ac situm in loco: ideoque Angeli ita sunt in loco, ut neque stent, neque sedcant, neque iaceant, neque habeant alium situm, siquidem hæc omnia important quendam ordinem partium quantitatarum rei, quæ est in loco, ac proinde non possunt conuenire substantijs incorporeis, quæ carent partibus quantitatis, ac totæ sunt in toto loco, totæ in singulis partibus loci.

25. Ad 3. distinguo eodem pacto maiorem: omne, quod est in loco modo quantitatiuo, continetur, & mensuratur à loco, & à corpore, intra cuius superficiem concuam continetur, concedo: omne, quod est in loco per puram præsentiā, & per contactum virtutis, nego maiorem: concedo minorem: & distinguo eodem pacto consequens. Angeli quia sunt in loco per puram præsentiā, & per contactum virtutis, non mensurantur, nec continentur à loco, sed continent locum, eo pacto, quo anima rationalis ita est in corpore, ut non contineatur à corpore, sed contineat corpus, ut explicatum est num. 21.

26. Ad 4. nego maiorem. Dupliciter potest aliquid esse in loco, primo ita, ut à loco conseruetur, vel perficiatur, & patiatur: secundo ita ut agat in locum, & in corpora, quæ sunt in loco. Corpora sunt in suis locis præsertim naturalibus, ita ut ab illis contineantur, & patiantur, & perficiantur. At substantiæ incorporeæ sunt ita in locis corporeis, ut agant in loca, & in corpora, quæ in talibus locis sunt.

QVAESTIO CXXXVIII.

Per quam formam Angeli constituentur in loco?

1. **P**rimò videntur Angeli esse in loco corporeo per suam substantiam sine vlla forma, vel modo superaddito. Per illud enim Angelus est in loco, per quod ita est præsens loco, ut possit in tali loco operari operatione transeunte, si velit: sed Angelus per suam substantiam ita est præsens cuilibet loco, & corpori, ut possit in quolibet loco, & corpore operari operatione transeunte, si velit, corpus illud localiter mouendo; ergo.

2. Secundo videtur Angelus constitui formaliter in loco per operationem transeuntem in locum corporeum. Ut enim ex S. Thoma hac

hæc quæst. 52. art. 1. in corpore diximus q. 137. num. 17. sicut corpus est in loco per contactum quantitativum, sic Angelus, & quælibet substantia incorporea est in loco per contactum virtutis: sed contactus virtutis consistit in operatione transeunte in locum corporeum; ergo &c.

3. Tercio Damascenus relatus q. 137. nu. 22. lib. 1. de fide cap. 17. loquens de Angelo dicit: *In loco dicitur esse, propterea quod adest intelligibiliter, & operatur secundum suam naturam*: ergo ex Damasceno Angelus est in loco per operationem.

4. Quarto Deus est in locis corporeis per operationem transeuntem, qua loca corporea producit, vel conservat: ergo etiam Angelus est in locis corporeis per aliquam operationem transeuntem, quam in illis exercet.

5. Quinto videtur Angelus esse in loco corporeo, non per actualem operationem transeuntem, sed per applicationem virtutis ad operandum in tali loco. Nam antequam Angelus operetur in aliquo loco, debet intelligi esse præsens, vel localiter propinquus illi loco: sed ista præsentia, vel propinquitas non potest in alio consistere, quam in applicatione virtutis ad operandum, quæ applicatio præcedit ipsam operationem: hæc autem applicatio est contactus virtutis; ergo &c.

6. Respondeo plures in hac quæstione fuisse authorum sententias, quas fuse referunt Suar. lib. 4. de Angelis cap. 2. & sequentibus, usque ad cap. 9. & Valq. tom. 2. in 1. p. disp. 133. cap. 1. & seq.

7. Prima sententia, quam Vasquez citata disp. 133. tribuit S. Bonaventuræ, Scoto, Gregorio, Gabrieli, & Marfilio, docet Angelos esse in loco per solam suam substantiam, secluso quolibet superaddito.

8. Reijcitur hæc opinio. Nam potest esse locus, & esse substantia Angeli, absque eo quod Angelus sit in tali loco: e. g. de facto existit substantia demonum, siue malorum Angelorum, & existit cælum empyreum, & tamen demones non sunt in cælo empyreo: ergo demones, siue Angeli mali non sufficienter constituuntur in hoc determinato loco, puta in cælo empyreo, per existentiam suæ substantiæ, & per existentiam loci, puta cæli empyrei. Videri possunt argumenta, quibus quæst. 27. physic. probavi corpora non sufficienter constitui in loco per suam existentiam, & per existentiam loci extrinseci. Eadem enim argumenta probant hoc idem de Angelis:

9. Secunda sententia est Durandi, qui in 1. dist. 37. 2. part. dist. qu. 1. num. 26. docet Angelos per suam substantiam, secluso quolibet superaddito, esse non quidem in loco determinato, quem per motum deferere possit, sed in loco communi, hoc est in omnibus corporibus, quæ sua virtute possunt movere: & quia Angelus potest movere omnia corpora, quæ sunt in mundo, ideo docet Angelum per

suam substantiam esse præsentem omnibus corporibus, quæ sunt in mundo, etiam si nullam circa illa operationem actu exerceat.

10. Hæc sententia communiter à Scholasticis rejicitur, non solum vt falsa, sed etiam vt improbabilis. Cum enim Angeli semper habeant suam substantiam, sequitur Angelos simul esse localiter præsentem, & propinquos omnibus corporibus mundi, ac proinde simul esse in cælo empyreo, & in inferno. Sequitur rursus Angelos non posse localiter moveri de vno loco ad alium; siquidem semper sunt in omnibus locis. Sed hæc sunt absurda, & repugnant Scripturæ, & Patribus docentibus Angelos non esse ubique, & ex vno loco corporeo moveri localiter ad alium: ergo &c. Aliqua testimonia Patrum dicentium Angelos non fuisse ubique, ac moveri de loco ad locum, attuli quæst. 137. num. 12.

11. Propter hæc argumenta plerique scholastici docent, quod ad hoc, vt Angeli sint in loco, requiritur aliquid eorum substantiæ superadditum: sed non conveniunt in explicando, quid illud sit. Tertia ergo sententia, quæ Vasquez tribuit Alexandro 2. par. quæst. 32. memb. 1. docet Angelos constitui in loco per qualitatem à solo Deo productam, ac substantiæ Angeli impressam.

12. Reijcitur communiter hæc opinio. Sequeretur enim, quod Angeli non possent se localiter efficienter movere, & in hoc, vel illo loco constituere: siquidem non possent in se ipsis talem qualitatem producere: ergo moverentur, & constituerentur in loco efficienter à solo Deo: sed hoc repugnat perfectioni Angelorum: nam cum animalia, & corpora inferiora possint se efficienter movere, & in loco constituere, à fortiori Angeli debent posse se ipsos movere, & in hoc, vel illo loco constituere: ergo &c. Eadem ratione probatur Angelos non constitui in loco per modum eorum substantiæ superadditum, & à solo Deo productum. Vtrum verò constituentur in loco per qualitatem, vel modum ab ipsis Angelis virtute naturali productum, examinabitur num. 30, vbi dicemus Angelum constitui in loco per accidens pertinens ad prædicamentum ubi, non ad prædicamentum qualitatis.

13. Quarta sententia Egidij in 1. Dist. 37. 2. parte dist. art. 1. quæst. 1. & Ferrar. 3. contra Gentes, cap. 68. & plurium Thomistarum, docet Angelos constitui formaliter in loco per operationem transeuntem, quam exercent in aliquod corpus locatum: puta Intelligentias moventes cælum per motum illum constitui localiter in cælo, quod movent: demones constitui in inferno per aliquam operationem, quam exercent circa ignem inferni &c. Tribuitur autem à multis hæc sententia Damasceno, & Sancto Thomæ, præsertim propter testimonia allata num. 2. & 3. in 2. & 3. argumento.

14. Reijcitur primò: nam præsentia, vel propinquitas agentis ad passum est conditio prærequisita ad exercendas operationes transeuntes in passum: ergo Angeli prius natura debent esse præsentia, vel propinqui corporibus, ut deinde intelligantur agere transeuntes in corpora, ac proinde non constituuntur præsentia, ac propinqui corporibus, & locis per operationes transeuntes, sed per aliquid natura præcedens prærequisitum per modum conditionis ad exercendas operationes transeuntes.

15. Confirmatur: nam Deus prius natura, quam agat transeuntes, producendo, vel conferendo creaturas in suis locis, intelligitur esse immensus, ac proinde habere infinitam vocationem, per quam possit, & debeat implere omnia loca, eo ipso, quod sint; ergo etiam Angelus, & qualibet creatura prius natura, quam agat transeuntes in aliquo loco, debet participare diuinam immensitatem per vocationem, per quam sit præsens, & propinquus tali loco.

16. Hæc ratio, eiusque confirmatio desumpta est ex Damasceno, qui lib. 2. de Fide, cap. 17. dicit: *Angelus velocitate naturæ, & quia videlicet promptè, & citò pertransit, varijs in locis operatur. Deus autem ubique existens, & super omne ubique, & secundum idem differenter operatur*; ergo ex Damasceno Angelus idè varijs in locis operatur, quia velocitate suæ naturæ ex vno loco velociter pertransit in alium, ac proinde prius natura per velocem motum sit præsens, vel propinquus loco, deinde operatur operatione transeunte in tali loco: Deus autem, quia per immensitatem est ubique, operatur ubique: ac proinde cum præsentia, vel propinquitas ad locum sit ratio operandi in loco, præcedit natura operationem transeuntem, ac distinguitur ab ipsa operatione transeunte. Hinc patet Damascenum non fauere sententiæ aduersariorum, sed nostræ.

17. Secundò impugnatur hæc sententia ex eo, quod ex ipsa sequuntur aliqua absurda, & contra communem sensum. Primò sequitur, quod Angelus posset etiam naturaliter esse nullibi: sed est absurdum, quod Angelus etiam naturaliter posset esse nullibi: si quidem ut dicemus, qu. 141. nec supernaturaliter potest esse nullibi: ergo. Probatur sequela: nam Angelus naturaliter potest nolle exercere ullam operationem transeuntem in corpora: sed si nullam operationem transeuntem exerceret in corpora, non esset in vilo loco, ac proinde nullibi esset; si quidem supponitur constitui in loco per operationem transeuntem: ergo. Secundò sequitur Angelum posse transire ab vno loco in alium, non transeundo per medium, quod pariter est absurdum, & communi sensui repugnat, ut ostendetur infra q. 145. Probatur sequela. Nam Angelus existens Romæ per operationem transeuntem, qua agit in corpora existentia Romæ, potest cessare ab omni operatione transeunte in corpora, & sic nullibi

esse. Potest deinde operari transeuntes in corpore existente in India; ergo transiret à loco romano ad indicum, non transeundo per loca intermedia. Licet verò aduersarij concedant vtramque sequelam, tamen vtrumque consequens communi sensui repugnat, & infra quæst. 141. & 145. ostendetur esse falsum.

18. Tertio impugnatur: nam sequeretur Angelos, & animas beatorum non esse in cælo empyreo, cum non possit explicari, quam operationem transeuntem ibi debeant exercere tot Angelorum, & animarum millia, Rursus sequeretur demones, & animas damnatorum non esse in inferno, ex proportionali ratione.

19. Caietanus in Comm. huius artic. 1. quæst. 52. S. Thomæ insinuat Angelos solum abusuè esse in cælo empyreo, eo quod fruatur beatitudine, ad quam *cælum empyreum destinatum est*. Tribuunt autem aliqui hanc opinionem Nazianzeno, & Gregorio Nysseno. Sed hinc sequeretur, quod cum Angeli in primo instanti creationis non fuerint beati, nec fuissent creati in cælo empyreo, ut docet communis sententia. Rursus sequeretur, quod cum Angeli beati per rotam æternitatem permansuri sint in cælo empyreo, solum improprie, & abusuè sint futuri in loco. Secundò idem Caietanus 3. parte quæst. 52. art. 2. docet cum Ferrariensi Angelos, & animas separatas in cælo empyreo, in inferno, purgatorio, limbo esse per aliquam operationem occultam, quam in ijs locis exercent virtute diuina. Sed hoc videtur potius somnari, ac diuinare, quam argumentum probabiliter soluere.

20. Quinta sententia Capreoli in 2. qu. 1. artic. 2. quam videtur desumpsisse ex Sando Thoma, quodlib. 1. artic. 4. docet Angelos esse in loco per aliquid instar operationis, hoc est vel per operationem transeuntem, vel per passionem, vel per hoc, quod Angelus præsideat rebus, aut ad instar operantis se gerat. Mirandulanus etiam in Apologia, qu. 1. docet Angelum esse in loco per operationem, nomine operationis intelligendo quamcumque habitudinem ad locum, quæ habitudo se habeat per modum operationis actiue, vel passiue. Addit, quod licet Angelus virtute propria non possit constitui in loco, nisi per operationem in sensu explicato, virtute diuina potest etiam alijs modis constitui in loco.

21. Reijcitur hæc opinio. Primò enim ut Angeli agant in corpora, vel patiantur à corporibus, debent in priori natura esse illis præsentia, vel propinqui, ut dictum est num. 14. ergo non possunt constitui in loco per actionem transeuntem, vel per passionem: sed neque possunt constitui in loco per hoc, quod præsideant rebus existentibus in loco, & ad instar operantis se gerant; ergo. Probatur assumptum: nam Angelus in cælo empyreo existens potest præsidere alicui provincie, vel vrbi existenti in terra, atque eius curam gere-

re.

re, & tamen non per hoc est localiter præsens, vel propinquus illi urbi, alioquin esset simul in cœlo empyreo, & in terra. Confirmatur: nam cum Angelus etiam absens possit præsidere alicui regno, vel provincie, deberet explicari, qualis sit illa præsentia, quæ constituit Angelum præsentem illi provincie, & quid tandem sit illud *ad instar operantis se habere*, per quod constituitur in loco; sed hæc non explicantur; ergo non satis explicatur, per quid Angelus constituitur in loco.

22. Sexta sententia Thomæ de Argentina in 1. dist. 37. quæst. 1. art. 2. Goffredi, quodlib. 8. quæst. 13. & Caiet. in comment. huius artic. 1. quæst. 52. docet Angelum constitui formaliter in loco ante ipsam operationem, transeuntem per applicationem virtutis ad operationem transeuntem in determinato loco exercendam. Sed quia adhuc superest explicandum, in quo consistat hæc applicatio virtutis ad operationem transeuntem, id explicando, docet talem applicationem consistere in actibus immanentibus intellectus, & voluntatis Angelicæ, & in expeditione potentie executivæ, quibus Angelus constituitur promptus, & expeditus ad exercendam operationem transeuntem. Per hos nimirum actus virtus Angeli constituitur applicata loco, etiam antequam exerceat operationem transeuntem in tali loco. Addit per talem applicationem virtutis Angelum solum incomplete esse in loco; per ipsam autem operationem transeuntem, constitui complete in loco.

23. Reijcitur hæc opinio. Nam etiam si Angelus ex parte intellectus, & voluntatis sit paratus ad agendum in aliquo loco, per hoc præcisè, quod sit in loco distante, intelligitur virtus eius non esse sufficienter applicata ad agendum transeuntem in tali loco, & virtus executiva intelligitur habere impedimentum distantie; ergo aliunde debet explicari, quid sit Angelum distare, vel esse propinquum loco, & quid sit habere, vel non habere impedimentum distantie. Rursus non satis explicatur, quas operationes transeuntes Angeli, & animæ separatæ à corporibus paratæ sint exercere in locis, in quibus sunt, puta in cœlo empyreo, in inferno, in purgatorio, vel in limbo. Sequitur præterea Angelos, & animas separatas, cum possint liberè nolle exercere ullam operationem transeuntem in corpora, posse liberè se constituere nullibi, ac cum deinde volunt operari in locis distantibus, transire ab vno loco, ad alium, non transeundo per medium, quæ sunt absurda, & contra communem sensum, ut dictum est num. 17.

24. Septima igitur sententia Suarij lib. 4. de Angelis, cap. 2. num. 4. & sequent. Vasquez in 1. par. disp. 188. cap. 7. & plurium aliorum præsertim recentiorum docet Angelos constitui formaliter in loco per aliquam formam, positivam accidentalem intrinsecam distinctam à loco, & ab ipsis Angelis, quæ vocatur vbicatio. Hanc sententiam sequimur, &

aliquibus conclusionibus explicamus.

25. Dicendum igitur primò: Angelus constituitur in loco per aliquid distinctum à loco, & ab ipsa substantia Angeli.

Probatum; nam potest esse locus, & Angelus, absque eo quod Angelus sit in tali loco: e. g. potest esse cœlum empyreum, & Angelus, absque eo quod Angelus sit in cœlo empyreo, siquidem Angelus potest à cœlo empyreo discedere, & descendere in terras; ergo Angelum esse in cœlo empyreo addit aliquid superadditum Angelo, & cœlo empyreo &c.

26. Dicendum secundò: id, per quod Angelus est in loco, præter ea, quæ sunt intrinseca loco, addit aliquid accidentale intrinsecum ipsi Angelo.

Probatum; nam potest dari locus, puta, cœlum empyreum cum omnibus suis intrinsecis, absque eo quod Angelus sit in cœlo empyreo, si nimirum Angelus discedat à cœlo empyreo, & descendat in terras; ergo id, per quod Angelus est in cœlo empyreo, addit aliquid intrinsecum ipsi Angelo, quodque illi est accidentale, cum remanente tota sua substantia, possit illud habere, vel non habere.

27. Dicendum terriò: hoc intrinsecum Angelo, per quod constituitur in loco, est forma positiva accidentalis.

Probatum; nam repugnat motus, per quem non acquiratur, vel amittatur aliquid positivum: e. g. per calefactionem acquiratur calor positivus; per illuminationem acquiratur lux positiva; per obtenebrationem amittitur lux positiva; sed Angelus cum ex vno loco movetur ad alium, amittit præsentiam vni loco, & acquirit præsentiam alteri loco: puta cum à cœlo empyreo descendit ad terras, amittit præsentiam cum cœlo empyreo, & acquirit præsentiam cum loco terrestri; ergo vel est positivum id, per quod est præsens cœlo empyreo, vel id, per quod est præsens loco terrestri; sed si præsentia vni loco addit aliquid positivum, etiam præsentia alteri loco addit aliquid positivum: eadem enim est ratio: ergo. Hæc forma positiva accidentalis intrinseca Angelo vocatur vbicatio Angelica. Videri possunt alia argumenta, quibus quæst. 27. Physic. probavi vbicationem corporum superaddere corporibus vbicatis aliquid positivum, & non puram negationem.

28. Dicendum quarto: vbicatio, quam Angelus per motum localem, quo se ipsum movet, acquirit, non producitur à solo Deo, sed ab ipso Angelo.

Probatum; nam sicut Angelus, dum se movet, producit in se suum motum, sic producit in se suam vbicationem, quam acquirit per motum. Prima tamen vbicatio, quam Angeli in primo instanti suæ creationis habuerunt in cœlo empyreo, fortasse producta fuit à solo Deo: & cum contra suam voluntatem à Deo, vel vnus Angelus ab alio Angelo

gelo mouetur ab vno loco ad alium, talis motus, & tales vocationes producuntur ab extrinsecis mouentibus.

29. Dicendum quinto: vocationis, per quam Angelus est in loco, non consistit in actione transeunte, quam exerceat in talem locum.

Probatur: nam Angelus prius natura, quam agat transeunte in aliquem locum, debet esse praesens, vel propinquus tali loco: ergo vocationis debet praecedere omnem operationem transeuntem, ac proinde nequit consistere in ipsa operatione transeunte.

30. Ut magis explicetur natura vocationis Angelicae, quaeri potest primo, ad quod praedicamentum pertineat?

Respondeo cum Suarez lib. 4. de Angelis cap. 2. num. 9. 10. & 11. quod est accidens pertinet ad praedicamentum *vbi*. Probatur: nam accidens, quo res formaliter constituitur in loco, & acquiritur per motum localem, spectat ad praedicamentum *vbi*: sed vocationis angelica est accidens, quo Angelus formaliter constituitur in loco, & acquiritur per motum localem: ergo vocationis angelica est accidens pertinet ad praedicamentum *vbi*.

31. Quaeri potest secundo, utrum vocationis angelica sit modus, hoc est accidens modale.

Respondeo affirmatiue. Ratio est, quia vocationis Michaelis est accidens, quo Michael est hic: ergo dari non potest, quin formaliter constituat Michaellem hic: sed Michael potest esse, quin sit hic, ac proinde potest esse sine hac vocatione: ergo vocationis non potest esse, quin sit intrinseca alteri, quod potest esse sine illa, quae est definitio modi, ac proinde est modus, cum illi conueniat definitio modi.

32. Quaeriur tertio, utrum vocationis Angelica sit actualis vnio, & coniunctio cum loco extrinseco, & cum corpore, cui Angelus per vocationem est actualiter praesens, & propinquus?

Respondeo duas esse sententias. Prima docet vocationem, qua Angelus est in loco extrinseco, & occupat penetratiue determinatam partem talis loci, & est propinquus, & proximus alijs partibus, esse actualem vnionem cum loco, & corpore, cum quo penetratur, & cui est propinquus. Ex gr. si Angelus sit in toto hoc cubiculo, & penetratur cum toto aere huius cubiculi, ac sit propinquus, & proximus parietibus huius cubiculi, vocationis, qua Angelus est in hoc cubiculo modo explicato, est vnio actualis Angeli cum aere huius cubiculi, cum quo penetratur, & cum parietibus huius cubiculi, quibus est propinquus, & proximus. Et quia vnio actualis vnus cum alio non potest eadem numero remanere, altero ablato, ex gr. vnio actualis animae cum corpore non potest remanere, ablata anima, vel ablato tali corpore, ideo iuxta hanc opinionem vocationis, qua Angelus est in hoc cubiculo, non potest

eadem numero remanere, mutato aere huius cubiculi, ac succedente alio aere, ponitur in Angelo alia numero vocationis, & vnio cum aere succedente. Hanc sententiam sequitur Vasquez in 1. parte quaest. 183. cap. 7. eamque tribuit Henrico quodlib. 1. quaest. 9.

33. Secunda sententia Suariz lib. 4. de Angelis, cap. 6. docet vocationem Angeli non consistere in reali, ac physica vnione cum loco extrinseco, & cum corpore, cui Angelus est penetratiue praesens, vel sine penetratione proximus, ac propinquus modo explicato.

34. Dicendum cum secunda sententia: vocationis Angelica non consistit in hac vnione Angeli cum loco extrinseco, & cum corpore modo explicato.

35. Probatur: nam naturaliter nulla res mutat vocationem, nisi per motum localem, quo ipsa localiter moueatur: sed si vocationis, qua Angelus est hic, & penetratur cum hoc aere, & est propinquus aeri proximo, consistet in physica vnione cum tali aere, moto hoc aere, & succedente alio aere, Angelus mutaret suam vocationem intrinsecam, absque eo quod ipse Angelus localiter moueretur: ergo. Ex eadem ratione vocationis corporum non consistit in actuali vnione cum loco extrinseco, hoc est cum corpore continente, & eius superficie: alioquin moto aere, qui sua superficie me continet, ego localiter immotus mutarem vocationem, quod est absurdum, & contra sensum communem.

36. Confirmatur: nam si vocationis permanentis consistet in actuali vnione cum corpore, & loco extrinseco, etiam motus localis, qui est vocationis fluens, consistet in actuali vnione cum loco, & corpore extrinseco: adeoque ambulatio, qua ego ambulo in hoc cubiculo pleno hoc aere, non esset eadem pro casu, quo hoc cubiculum esset plenum alio aere.

37. Et eadem ratione vocationis Angeli non consistit in tanta distantia a corporibus: alioquin moto quolibet corpore, Angelus remanens immotus mutaret vocationem, sicut mutat distantiam. Simili argumento probatur vocationes intrinsecas corporum non consistere in actuali distantia ab alijs corporibus: alioquin corpora remanentia immota mutarent vocationem, moto quolibet alio corpore: ex gr. cum ego maneo immotus in meo cubiculo, & aer in qualibet parte mundi mouetur, sicut muto distantiam a tali aere, sic mutarem meam vocationem.

38. Si vero queratur, in quo consistat actualis distantia, vel propinquitas rerum: respondeo, quod consistit in coexistentia vocationum essentialiter distantium, vel propinquarum. Si enim duo corpora eodem tempore habeant duas vocationes essentialiter propinquas, duo illa corpora sunt propinquas: si habeant duas vocationes essentialiter distantes per spatium palmare constituuntur distantes

tes

res per palmum: ergo distantia vnius corporis ab alio supra vicationem vnius corporis addit existentiam vicationis alterius corporis, ideoque corpus retinens suam vicationem, ac remanens immotum, mutat distantiam ab alio corpore per hoc præcisè, quod illud aliud corpus localiter moueatur, & mutet vicationem. Abstrahimus nunc à quæstione, vtrum relationes coexistentiæ, propinquitatis, distantiae, supra existentiam, & durationem rerum, & durationum coexistentium addant modum: in qua quæstione in logica agens de relatione secutus sum sententiam affirmatiuam, eamque explicauimus, & deferendi quæst. 54. Logica.

39. Concludi potest ex dictis, quid sit spatium. Spatium nihil aliud est, quam vicationes, quæ essentialiter ordinantur inuicem secundum quamdam distantiam, & propinquitatem, & constituunt vndique, & ex omnibus partibus distantiam maiorem, & maiorem in infinitum, ideoque spatium concipitur vt vndique infinitum. Vicationes actualiter existentes constituunt spatium actuale: vicationes purè possibiles constituunt spatium purè possibile, & imaginarium. Vicationis diuina tota simul existens determinata, ad occupandum quodlibet spatium maius, & maius, si existat actu, vocatur immensitas. Et quia lumine naturali cognoscimus omnes res mundi debere inuicem ordinari secundum quandam distantiam, aut propinquitatem, per quam possint inuicem agere, vel pati, ideo lumine naturali cognoscimus omnes res, quæ sunt in mundo, debere inuicem ordinari per vicationes, ac proinde etiam Angelos habere suas vicationes. Porro notiones ab ipsa natura nobis impressæ non sunt deferendæ, cum sint fundamentum totius philosophiæ.

39. Ad 1. concedo maiorem, & nego minorem. Solus Deus per suam substantiam identificatam cum immensitate est vbique, & ita est præsens omnibus locis, vt possit vbique operari. At Angelus per suam substantiam præcisè neque est vbique, cum sit limitatus, neque est in villo loco determinato, cum sit indifferens ad hoc, vt sit in vno loco, vel in alio, & per motum localem possit transire ab vno loco ad alium: ergo Angelus debet constitui in loco per aliquid suæ substantiæ superadditum.

40. Ad 2. concedo maiorem, quod nimirum Angelus sit in loco per contactum non quantitatum, sed virtutis, & nego minorem. Contactus virtutis, quo Angelus tangit passum, non consistit in operatione, quam exercet in passum, sed in aliquo talem operationem antecedente. Nam prius natura Angelus debet esse corpori coelesti localiter præsens, vel propinquus, ac deinde illud mouere. Contactus igitur virtutis consistit in vicatione, qua Angelus constituitur corpori, & loco præsens, & penetratus, vel propinquus,

& proximus, ac proinde potens in illud operari. Sicut ergo contactus, quo corpus tangit corpus, dicitur quantitatus, quia consistit in hoc, quod termini, vel extrema corporum, nimirum superficies, linea, vel punctum, quibus corpora terminantur, sint simul, sic contactus, quo Angelus tangit corpus, dicitur contactus virtutis, quia cum Angelus careat quantitate, & terminis quantitatis, nimirum superficiebus, lineis, & punctis, contactus Angeli consistit in hoc, vt virtus actiua Angeli sit penetrata, vel propinqua, & proxima corpori, & applicata ad agendum in corpus. In hoc autem sensu commodè explicatur Sanctus Thomas docens Angelos esse in loco per contactum virtutis.

41. Ad 3. Damascenus dicens, quod Angelus in loco dicitur esse propterea, quod adest intelligibiliter, & operatur secundum suam naturam, significat Angelum esse in loco per præsentiam, & vicationem purè intelligibilem, non autem sensibilem, & quantitatiuam, & quod quia habet talem præsentiam, consequenter operatur in loco secundum suam naturam. Quod hic sit sensus Damasceni, patet ex verbis, quæ paulò post subiungit, citatis à nobis num. 16. Dicit enim: *Angelus velocitate nature, & quia videlicet promptè, & citò pertransit, varijs in locis operatur*; ergo patet rationem, cur Angelus in aliquo loco operatur esse, quia per motum velocem sit præsens, & propinquus tali loco, ac proinde Angelum constitui in loco, non per operationem transeuntem in loco exercitam, sed per præsentiam intelligibiliter acquisitam per motum antecedenter ad operationem.

42. Ad 4. distinguo antecedens: Deus formaliter est in locis corporeis per operationem transeuntem, qua loca corporea producit, vel conseruat, nego: causaliter, concedo; & nego consequentiam. Deus formaliter est actu in locis corporeis per hoc, quod habeat immensitatem, hoc est vicationem infinitam, per quam potest, ac debet implere omnia loca, dummodò existant, ac per hoc, quod ista loca existant, ac proinde etiam si loca corporea per impossibile existerent independentè à diuina operatione, Deus per suam immensitatem impleret omnia loca corporea, proportionaliter, ac per suam æternitatem esset præsens omnibus temporibus, etiam si per impossibile tempora existerent independentè à diuina operatione. Quia verò loca, & tempora non possunt existere, nisi producantur, & conseruentur à Deo, ideo Deus causaliter est in omnibus locis, & temporibus per suam operationem; ergo proportionaliter Angelus est formaliter in loco corporeo per hoc, quod locus corporeus existat, & Angelus habeat suam vicationem finitam tali loco correspondentem. Et quia loca corporea possunt existere independentè, & antecedenter ad omnem operationem transeuntem Angeli in talia loca, ideo Angelus potest existere in loco corporeo independentè,

ter, & antecedenter ad omnem operationem transeuntem in tali loco exercitam. Deus igitur licet formaliter non existat in loco creato per operationem transeuntem in tali loco exercitam, tamen non potest existere actu in loco, quin exerceat aliquam operationem transeuntem in tali loco, illum producendo, vel conseruando. At Angelus non existit formaliter in loco corporeo per operationem transeuntem in tali loco exercitam, & præterea potest existere in loco corporeo, absque eo, quod exerceat ullam operationem transeuntem in tali loco.

43. Ad 5. Vbicatione Angelica, sicut potest vocari contactus virtutis, sic potest vocari applicatio virtutis, siquidem Angelus per vbicationem, qua cum aliquo corpore penetratur, vel est illi proximus, ita applicat suam virtutem tali corpori, vt naturaliter possit in illo operari, si velit: ideoque in hoc sensu concedo, quod Angelus sit in loco per applicationem virtutis. Si vero applicatio virtutis explicetur ita, vt non includat vbicationem, vt videntur explicare Authores sextæ sententiæ relatæ num. 22. nego Angelum esse formaliter in loco per applicationem virtutis ex rationibus ibi allatis &c.

QVÆSTIO LXXXIX.

Utrum vbicatio Angelica sit penitus indiuisibilis?

1. Videtur, quod Angelus licet sit indiuisibilis secundum substantiam, ac proinde sit totus in toto spatio, ac totus in qualibet parte spatij, tamen sit in spatio diuisibili per vbicationem proportionaliter diuisibilem, ita vt per dimidiam vbicationem sit in dimidio spatio, per tertiam partem vbicationis sit in tertia parte spatij: primò quia licet Angelus sit indiuisibilis, tamen durat per durationem diuisibilem proportionaliter, ac tempus, ita vt duratio, qua durat prima semihora, distinguatur à duratione, qua durat in secunda semihora, illamque temporaliter præcedat: ergo etiam licet Angelus sit indiuisibilis, vbicatur in spatio diuisibili per vbicationem diuisibilem proportionaliter, ac spatium.

2. Secundò eatenus vbicatio permanens Angeli non deberet esse diuisibilis proportionaliter, ac spatium, quatenus diuisibilitas proportionalis spatio esset ita propria entium materialium, vt non posset conuenire accidentibus purè spiritualibus, vbicatio autem angelica est accidens purè spirituale; sed diuisibilitas proportionalis spatio potest conuenire accidenti purè spirituali; ergo &c. Probatur minor: nam vbicatio fluens, seu motus localis Angeli est accidens purè spirituale, non minus, quam vbicatio permanens, sed motus localis Angeli habet diuisibilitatem proportionalem spatio: nam si Angelus moueatur per

spatium vnus miliaris, motus, quo mouetur per primam medietatem miliaris, præcedit tempore motum, quo mouetur per secundam medietatem, ac proinde ab illo distinguitur: motus, quo mouetur per primam quartam partem, præcedit tempore, ac proinde distinguitur à motu, quo mouetur per secundam quartam partem, atque idem dic de reliquis; ergo &c.

3. Tertiò proportionaliter Angelus spiritualis est in spatio corporeo diuisibili, ac anima rationalis spiritualis est in corpore diuisibili: sed anima rationalis est in corpore diuisibili per vnionem diuisibilem, proportionaliter, ac corpus: ergo Angelus est in spatio diuisibili per vbicationem diuisibilem proportionaliter, ac spatium. Probatur minor: nam cum alicui absconditur digitus, anima rationalis amittit vnionem cum digito, & retinet vnionem cum reliquo corpore: ergo vnio, qua vnitur digito, distinguitur ab vnione cum reliquo corpore. Rursus anima retinens vnionem cum reliquis partibus, de nouo acquirit vnionem cum partibus, quas acquirit per nutritionem, amittit vnionem cum partibus, quas amittit per actionem caloris naturalis: ergo vnio, quam ante habebat, & retinet, distinguitur ab vnione, quam amittit, vel acquirit de nouo, ac proinde vnio animæ rationalis cum corpore est diuisibilis proportionaliter, ac corpus.

4. Respondeo duas esse sententias. Prima Vasquez tom. 2. in 1. partem disput. 188. cap. 7. num. 30. docet vbicationem permanentem Angelorum esse indiuisibilem etiam ex parte spatij, ac proinde esse totam in toto, totam in qualibet parte spatij.

5. Secunda sententia Suarij lib. 4. de Angelis, cap. 17. docet vbicationem permanentem Angeli esse diuisibilem proportionaliter, ac spatium, ac proinde componi ex partibus inter se distantibus: ex. gr. si Angelus supponatur occupare totum spatium huius cubiculi, Angelus vtpotè indiuisibilis, & partibus carens, erit totus in toto hoc cubiculo, totus in qualibet parte huius cubiculi: at vbicatio permanens Angeli erit diuisibilis, ac constabit ex partibus, quarum vna erit in vna parte, altera in alia parte huius cubiculi, & sicut vna pars spatij distat ab alia, sic vna pars vbicationis distabit ab alia parte vbicationis.

6. Dicendum cum prima sententia: vbicatio permanens Angelica non est diuisibilis proportionaliter, ac spatium, nec constat ex partibus inter se distantibus, sed est penitus indiuisibilis, ac partibus carens, ac proinde tota est in toto spatio, tota in qualibet parte spatij.

Probatur: nam soli enti materiali conuenit constare ex innumeris, imò ex infinitis partibus simul existentibus, quæ debeant ita extendi in spatio, vt vna sit extra aliam; sed vbicatio Angelica est accidens non materiale, sed purè spirituale: ergo vbicatio Angelica

non

non est diuisibilis proportionaliter, ac spatium, nec constat ex innumeris, imò infinitis partibus simul existentibus, quæ ita ordinentur in spatio, vt vna sit extra aliam. Probatum maior: nam materia prima, licet sit primum subiectum, non dependens ab alio subiecto, ingenerabile, & incorruptibile, nihilominus per hoc præcisè, quod constat ex innumeris, imò infinitis partibus simul existentibus, quæ debeant ita extendi in spatio, vt vna sit extra aliam, intelligitur esse summæ materialis, & illa ipsa multitudo partium sic extendibilium intelligitur esse summa quædam materialitas: formæ etiam tum substantiales, tum accidentales constantes ex totidem partibus proportionaliter respondentibus partibus materiæ, & proportionaliter extendibilibus, propter hoc ipsum intelliguntur esse proportionaliter materiales: Animæ verò brutorum perfectorum, quia in sententia multorum sunt indiuisibiles, ac non constant ex infinitis partibus, intelliguntur esse minus materiales, quam aliæ formæ diuisibiles, licet quia dependent à materia, & subiecto constante ex infinitis partibus, sint simpliciter materiales; ergo compositio illa ex infinitis partibus sic extendibilibus est maxima quædam materialitas, ac proinde vbicatio permanens Angelica, cum sit spiritalis, non constat ex infinitis partibus sic extendibilibus, & extensis, nec est diuisibilis proportionaliter, ac spatium, sed est indiuisibilis proportionaliter, ac substantia Angeli, & est tota in toto spatio, tota in qualibet parte spatij.

7. Ad 1. concedo antecedens, & nego consequentiam. Ideo Angelus debet durare per durationem diuisibilem proportionaliter, ac tempus, quia non debet esse simul in parte priori, ac in parte posteriori temporis, sed prius debet esse in parte priori, deinde in parte posteriori temporis: ex. gr. prius debet esse hodiè, quam cras, prius debet esse hoc anno, quam anno sequenti, ac proinde prius debet esse duratio, quæ est hodiè, quam duratio, quæ erit cras: & quia prius, & posterius distinguuntur, duratio, qua Angelus est hodiè, debet distingui à duratione, qua erit cras: sed Angelus per vbicationem permanentem simul debet esse in omnibus partibus spatij, ac totus debet esse in singulis partibus spatij: ergo non est ratio, cur vbicatio Angelica debeat constare ex partibus proportionalibus partibus spatij, sed potius est ratio, cur debeat vbicatio Angelica esse indiuisibilis proportionaliter, ac Angelus est indiuisibilis. Hinc potest desumi secundum fundamentum veluti negatiuum nostræ conclusionis desumptum ex eo, quod non est ratio, cur vbicatio Angelica permanens debeat esse diuisibilis, ac potius est ratio, cur debeat esse indiuisibilis.

8. Ad 2. distingo maiorem: etenim vbicatio permanens Angeli non deberet esse diuisibilis in partes proportionales spatio, quatenus diuisibilitas proportionalis spatio in par-

tes permanentes esset propria entium materialium, concedo; quatenus diuisibilitas proportionalis spatio in partes fluentes, ac successiuas esset propria entium materialium, nego maiorem; distingo eodem pacto minorem; & nego consequentiam. Diuisibilitas proportionalis spatio, per quam res constat ex infinitis partibus permanentibus, quæ debeant extendi in spatio vna extra aliam, est propria entis materialis, cum sit maxima quædam materialitas, vt explicatum est num. 6. At diuisibilitas primo, & per se proportionalis tempori, & consequenter proportionalis spatio in partes fluentes, & successiuas, quarum vna sit post aliam, non est propria entium materialium, sed conuenit omnibus entibus successiuis: entia autem successiuia possunt esse non solum materialia, sed etiam spiritalia. Ratio est, quia substantiæ spirituales creatæ durare debent duratione successiuâ, quæ prius sint ante, quam post, prius sint hodiè, quam cras; ergo duratio substantiarum creatarum spiritualium debet esse fluens, & constans ex partibus, quarum vna sit prius, alia sit post, ac proinde quæ distinguantur proportionaliter, ac distinguuntur partes temporis; sed duratio substantiæ spiritalis est spiritalis, ergo datur ens spirituale successiuum, ac fluens. Rursus substantiæ spirituales creatæ, cum non sint vbique, debent posse moueri localiter ex vno loco ad alium, ita vt prius perueniant ad loca propinquiora, quam ad remotiora; ergo debent posse moueri motu primo, & per se diuisibili proportionaliter, ac tempus, siquidem prior pars motus debet distinguui à posteriori proportionaliter, ac prius tempus distinguitur à posteriori; sed hinc sequitur, quod motus, quo Angelus mouetur per primam partem spatij, distinguatur à motu, quo mouetur per secundam partem spatij; ergo motus localis Angeli debet consequenter constare ex partibus proportionalibus partibus spatij, per quod mouetur; sed motus localis Angeli debet esse spiritalis: ergo etiam ex hoc capite dari debet ens successiuum spirituale; ergo diuisibilitas primo, & per se proportionalis tempori, & consequenter proportionalis spatio in partes fluentes, & successiuas, quarum vna sit post aliam, non est propria entium materialium, sed communis omnibus entibus successiuis, quæ possunt esse etiam spiritalia. Sed de motu, seu vbicatione fluente Angeli agatur ex professo infra quæst. 144.

9. Ad 3. Nego maiorem. Angelus est in spatio corporeo diuisibili per vbicationem receptam in solo Angelo, ac proinde spiritalem, cui repugnat, vt sit diuisibilis in partes permanentes proportionales spatio. At anima rationalis vnitur corpori per vnionem, quæ recipitur in anima simul, & corpore, ac proinde non est spiritalis, sed materialis, cum dependeat à materia, vt dixi quæst. 10. Physicæ in respons. ad 5. sed non repugnat, imò maxime

420 De magnitudine vocationis Angelicæ.

conuenit enti materiali, vt sit diuifibile in infinitum proportionaliter, ac corpus, à quo dependet, tanquam à fubiecto; ergo.

QVÆSTIO CXXX.

Vtrum Angelus naturaliter, vel supernaturaliter poffit effe vbique, vel faltem in loco maiori, & maiori in infinitum?

1. **P**rimò videtur Angelus effe vbique. Nazianzenus enim Orat. 34. propè finem, & Hieronymus epift. 53. contra Vigilantium, affirmant Angelos, & dæmones vbique terrarum effe; ergo.

2. Secundo videtur Angelus etiam naturaliter poffe fe conftituere in loco maiori, & maiori, in infinitum. Angelus enim potest fe naturaliter conftituere in loco minori, & minori in infinitum; ergo etiam potest fe naturaliter conftituere in loco maiori, & maiori in infinitum.

3. Refpondeo plures effe fententias. Prima Durandi in 1. diftinct. 37. 2. parte dift. quæft. 1. num. 16. docet Angelum effe in loco per fuam fubftantiam, ac cum femper retineat fuam fubftantiam, femper effe in omnibus locis, ac proinde effe vbique.

4. Hæc fententia reiecta eft à nobis quæft. 12. num. 10. & quæft. 11. num. 12. vbi attuli quædam testimonia Patrum dicentium Angelos non effe vbique, fed moueri de loco ad locum. Potest etiam reijci ratione. Nam, omnis fubftantia finita, & limitata poftulat vocationem finitam, & limitatam, ac folus Deus cum fit infinitus, habet infinitam vocationem, quæ vocatur immenfitas; fed Angeli funt fubftantiæ finitæ, & limitatæ; ergo.

5. Potest primo quæri, vtrum Angelus faltem diuina virtute poffit supernaturaliter poni vbique?

Refpondeo quæftionem poffe habere duplicem fenfum. Primus eft, vtrum Angelus supernaturaliter poffit à Deo accipere vocationem indiuifibilem æqualem vocationi totius mundi, per quam proinde fit vbique, hoc eft in omnibus locis actu exiftentibus. Exiftimo Angelum in hoc fenfu poffe supernaturaliter effe vbique. Ratio eft, quia hæc vocatione effet finita, ficut mundus eft finitus; fed non repugnat, quod Deus det supernaturaliter Angelo vocationem maiorem, & maiorem ea, quam naturaliter poffit habere, dummodò talis vocatione fit finita; ergo.

Probatur minor: nam licet Angelus naturaliter poffit habere intellectiõnem finitam, ac determinatam perfectionis, tamen Deus potest supernaturaliter dare Angelo cognitionem perfectiorem qualibet intellectu, quam poffet naturaliter habere, & de-

facto dar Angelis beatifictionem beatificam perfectiorem qualibet intellectu naturali, ac dare potest vifionem beatificam perfectiorem, & perfectiorem in infinitum; ergo à pari.

6. Secundus fenfus eft, vtrum Angelus poffit à Deo supernaturaliter accipere vocationem infinitam, & immenfam, per quam non folum fit vbique, hoc eft in omnibus locis actu exiftentibus, fed fit virtualiter præfens omnibus fpatiis imaginarijs, hoc eft maioribus, & maioribus in infinitum, fi ponerentur.

7. Refpondeo negatiue. Vt enim diximus quæft. 34. Phyficæ agentes de infinito, repugnat infinito creatum actu exiftens secundum fuam infinitatem, quod vocatur infinitum categorematicum; fed talis vocatione immenfa effet actu exiftens secundum fuam infinitatem; ergo.

8. Secunda ergo fententia communis penè omnium Scholafticorum docet Angelum non poffe naturaliter fe conftituere vbique, nec in loco maiori, & maiori in infinitum, fed dari maximum locum, & maximam vocationem ita adequatas virtuti naturali Angeli, vt non poffit naturaliter fe conftituere in loco maiori, nec in fe producere vocationem maiorem; & hanc fententiam exiftimamus veram.

9. Probatur; nam qualibet virtus finita, & limitata ita proportionatur alicui effectui finito, & limitato, vt naturaliter non poffit producere effectum maiorem: e.g. ignis non potest producere calorem intensiorem, & intensiorem in infinitum, nec potest calcifacere in diftantia maiori, & maiori in infinitum: intellectus cum tanto lumine gloriæ non potest fconaturaliter producere vifionem Dei, nifi determinatæ perfectionis, ac non maioris &c. fed Angelus habet fubftantiam, & virtutem folum determinatam, & finitam; ergo &c. Vbicatione maxima, quam Angelus potest naturaliter habere, vocatur vocatione adequata Angeli: vocatione minor, & qua Angelus poffet naturaliter habere maiorem, vocatur vocatione inadæquata; & proportionaliter locus æqualis maximæ vocationi dicitur locus adequatus: locus minor maxima vocatione dicitur locus inadæquatus.

10. Infertur, quod ficut vifio adequata, potentia vifiuæ perfectiori eft perfectior vifione adequata potentia vifiuæ imperfectiori, fic vocatione adequata Angelo perfectiori eft maior vocatione adequata Angelo imperfectiori. Vniuerfum enim quod eft adequatum, & æquale maiori, ac perfectiori, eft maius, & perfectius. Ex quo vltcrius infertur poffibilem effe Angelum adeo perfectum, vt illi deberetur vocatione æqualis mundo, per quam effet in omnibus locis actu exiftentibus, licet poffet etiam dari mundus maior hoc, qui à tali Angelo non impleretur.

11. Ad 1. Allata testimonia Patrum non probant Angelos effe vbique eodem tempore, fed

sed solum successiue per motum localem, eo pacto, quo cū ego moueor per spatium vnius milliaris, sum successiue in toto spatio milliaris per motum localem. Verba enim Nazianzeni orat. 34. sunt: *Vbiq̃ue adsunt, tum ob ministerij promptitudinem tum ob naturæ leuitatem*; ergo docet Angelos propter naturæ leuitatem posse ita velociter moueri, vt breuissimo tempore successiue occupent omnia loca. In eodem sensu loquitur Hieronymus, nec non Tertullianus in Apolog. cap. 22. dicens: *Omnis spiritus ales est: igitur momento vbiq̃ue sunt*.

12. Ad 2. Transeat antecedens, de quo disputabimus disputatione sequenti: & nego consequentiam. Non repugnat, quod Angelus liberè se determinet ad producendam in se vocationem minorem maxima, quam posset producere: at proculdubio repugnat, vt producat in se vocationem maiorem maxima, quam posset producere; siquidem hæc maior maxima excedit virtutem naturalem Angelicam.

QVAESTIO CXLI.

Virum Angelus possit naturaliter se constituere in loco minori, & minori in infinitum, & etiam in loco indiuisibili, ac nullibi, & extra mundum?

1. Videtur quilibet Angelus ita determinatum locum sibi postulare, & exigere, vt non possit naturaliter existere in loco minori, nec vbicari per vocationem minorem: primò quia nemo potest impedire proprietates ex sua natura naturaliter consequentes; sed tanta vbicatio connaturaliter sequitur ex natura cuiuslibet Angeli iuxta perfectionem ipsius: ergo quilibet Angelus non potest impedire vocationem sibi proportionatam, & se restringere ad vocationem minorem.

2. Secundo Deus, qui est superior Angelis, ita ex sua natura est determinatus ad vocationem vndique immensam, vt non possit se contrahere ad vocationem minorem immensam: corpora, quæ sunt inferiora Angelo, ita ex sua natura sunt determinata ad tantam vocationem, vt non possint se contrahere ad minorem vocationem, & ad locum minorem: ergo etiam Angeli, qui sunt inferiores Deo, & superiores corporibus, ita sunt ex sua natura determinati ad tantam vocationem, vt non possint se contrahere ad vocationem minorem.

3. Tertiò Angeli non possunt se determinare ad vocationem maiorem, & maiorem in infinitum, sed datur aliqua vbicatio, qua maiorem non possunt naturaliter habere: ergo neque possunt se determinare ad vocationem minorem, & minorem in infinitum, sed datur aliqua vbicatio, qua minorem non possunt naturaliter habere.

4. Quarto, vt arguit Scotus in 2. dist. 2. quæst. 6. alicuius determinatæ virtutis est constituere se in aliquo loco, & maioris se constituere in loco minori; ergo si Angelus sua naturali virtute posset se constituere in loco minori, & minori in infinitum, haberet virtutem infinitam, quod est inconueniens.

5. Quinto, vt arguit idem Scotus: si Angelus posset esse in loco minori, & minori in infinitum, posset etiam naturaliter se constituere in loco longiori, & longiori in infinitum, ac proinde posset se constituere in loco ita longo, vt à terra perueniret vsque ad vltimum, & distantissimum terminum cæli empyrei, imò in loco longiori in infinitum; sed hoc est absurdum, & contra doctrinam Patrum, qui dicunt Angelum non posse simul esse in cælo, & in terra: ergo. Probatur sequela: si enim Angelus posset naturaliter se constituere in aliquo spatio quadrato, posset etiam se constituere in quolibet alio spatio æquali, cuiuscumque figuræ sit; sed si coarctentur magis, & magis latera talis quadrati, posset fieri quadrangulum æquale tali quadrato, secundum latitudinem minus, & minus, arctius, & arctius, ac secundum longitudinem maius, & maius, ac proinde pertingens vsque ad cælum, vt demonstratur à mathematicis; ergo si Angelus posset se constituere in loco minori, & minori, arctiori & arctiori, posset se constituere in quadrangulo æquali quadrato longiori, & longiori, ac proinde pertingente vsque ad cælum: quod est inconueniens.

6. Confirmatur: nam Euclides propos. 35. lib. 1. demonstrat idem corpus, quod est in vno loco, posse esse in alio loco æquali, (intellige si figura nō obstat); sed in Angelo, cum figura careat, figura non obstat, quin ponatur in quadrangulo æquali, arctiori, & arctiori, ac longiori, & longiori: ergo Angelus posset se constituere in quadrangulo æquali quadrato, quod posset implere, etiam si tale quadrangulum æquale sit arctius, & arctius, longius, & longius, ac proinde perueniat vsque ad cælum.

7. Sexto videtur, quod Angelus licet possit se constituere in loco diuisibili minori, & minori in infinitum, tamen non possit se constituere in loco indiuisibili, puta in puncto: tum quia non dantur puncta, lineæ, ac superficies indiuisibiles; tum quia illud dicitur esse in loco, quod est intra ambitum loci: sed punctum nullum habet ambitum: ergo.

8. Respondeo plures esse sententias. Prima Hibernici in 1. dist. 8. quæst. 2. qui vt refert Gregorius in 2. dist. 2. art. 2. docuit Angelum ex sua natura ita exigere locum magnitudinis, ac figuræ determinatæ, nimirum circularis, vt non possit se constituere in loco minori, vel alterius figuræ.

9. Secunda Sententia Sancti Bonauenturæ in 2. dist. 2. parte 2. dist. quæst. 3. Caietani & Thomistarum communiter, Gregorij, Gabrielis.

briliis, Maioris, Marfilij, Agidij, Richardi, Ochami, & aliorum, quos refert, & sequitur Suarez lib. 4. de Angelis, c. 11. n. 14. & sequentibus, docet Angelum ita posse esse in loco maximo, ut non possit se naturaliter constituere in loco maiori, sed possit se pro libito constituere in loco minori in infinitum. Tradit autem hanc sententiam satis expresse Sanctus Thomas 1. par. quæst. 50. art. 2. in corpore.

10. Ex his Sanctus Thomas loco citato, Richardus in 2. dist. 2. art. 2. quæstione 2. Capreolus eadem dist. quæst. 1. Ferrariensis 3. contra Gentes, cap. 68. Caietanus, & alij, quos refert, & sequitur Suar. lib. 4. num. 21. & sequent. docent Angelum posse se constituere in loco etiam indivisibili, puta in puncto. Alij, nimirum Gabriel, & Gregorius in 2. distinct. 2. Maior, Marfilius, & Ochamus negant Angelum posse se constituere in puncto, linea, & superficie secundum omnem, vel aliquam dimensionem indivisibilibus, quia existimant hæc indivisibilia non dari. Alexander 2. par. quæst. 32. Membro 3. Sanctus Bonaventura in 2. dist. 2. art. 2. quæst. 13. & alij, licet admittant indivisibilia, negant Angelum posse se constituere in puncto, vel in alio loco indivisibili secundum omnes, vel aliquas dimensiones.

11. Tertia sententia est Scoti in 2. dist. 2. quæst. 6. qui postquam docuit Angelo convenire locum maximum, quo maiorem habere non possit, & minimum, quo non possit habere minorem, addit hanc rem esse dubiam. Itidem asserit non esse satis compertum, utrum Angelus possit, vel non possit se constituere in puncto. Vasquez hic disp. 191. cap. 2. docet Angelo convenire locum maximum, quo maiorem habere non possit; at non satis nobis constare, utrum conveniat etiam minimum, ita ut non possit se constituere in loco minori. Idem disp. 192. cap. 2. num. 9. addit non satis etiam constare, utrum possit, vel non possit se constituere in puncto.

12. Dicendum cum Sancto Thoma hac quæst. 52. art. 2. in corpore: Angelus naturaliter potest liberè se constituere in loco minori, & minori in infinitum, tum divisibili, tum indivisibili secundum omnem, vel aliquam dimensionem, puta in puncto omnino indivisibili, in linea divisibili secundum longitudinem, indivisibili secundum latitudinem, & profunditatem, & in superficie divisibili secundum longitudinem, & latitudinem, indivisibili secundum profunditatem. Tradit hanc sententiam satis expresse Sanctus Thomas hic 1. par. quæst. 52. artic. 2. in corpore, ubi loquens de Angelo dicit: *Non est necesse, quod determinetur ei unus locus indivisibilis secundum situm, sed vel divisibilis, vel indivisibilis, vel maior, vel minor, secundum quod applicat suam virtutem ad corpus maius, vel minus.*

13. Probatur: Nam Angeli conveniunt cum anima rationali in hoc, quod sunt immateriales, & indivisibiles: differunt in hoc,

quod anima rationalis est forma corporis organici humani, Angeli non sunt forma vilius corporis; sed anima rationalis est nobis notior Angelis: naturale autem est nobis, ut ex notioribus philosophemur de minus notis: ergo ex ijs, quæ nobis nota sunt de vocatione animæ, debemus philosophari de vocatione Angelorum, in quantum conveniunt cum anima rationali, ex differentia autem Angeli ab anima rationali, debemus inferre proportionales differentias inter vocationem Angeli, & vocationem animæ rationalis: sed anima rationalis naturaliter potest esse in loco maiori, vel minori, ac de facto cum primo infunditur corpusculo valde parvo, est in loco parvo, crescente corpore, & occupante locum maiorem, anima occupat locum maiorem: ergo etiam Angelus potest esse in loco maiori, vel minori.

14. Ex differentia Angeli ab anima rationali unita corpori oriuntur plures differentie vocationis Angelicæ ab vocatione animæ rationalis. Prima differentia est: Anima rationalis, dum est unita corpori, vbiatur per accidens per vocationem corporis, & receptam in corpore, ut dixi in Physica quæst. 27. in resp. ad 5. Angeli è converso, quia non sunt uniti vili corpori, vbiantur per se vocatione recepta in ipsis Angelis. Ex eadem ratione animæ post mortem hominis, quandiu sunt à corpore separate, vbiantur per se vocatione recepta in ipsismet animabus.

15. Secunda differentia est. Anima rationalis, dum est in corpore, non potest habere vocationem, cuius non sit capax corpus organicum: at anima separata, & Angeli ex opposita ratione possunt habere vocationem, cuius corpus organicum humanum capax non sit.

16. Tertia differentia est: Anima rationalis, dum unitur corpori, non potest esse in loco minori, & minori in infinitum. Ratio est, quia corpus organicum humanum non potest naturaliter existere in mole minori, & minori in infinitum, ut dixi in libris de Generatione, quæst. 31. ergo anima, dum est unita corpori, non potest esse in loco minori, & minori in infinitum; sed Angeli corpore non indigent: ergo possunt se constituere in loco minori, & minori in infinitum. Ex proportionali ratione anima dum est in corpore, non potest esse in loco indivisibili secundum aliquam, vel secundum omnem dimensionem, quia corpus organicum, quod sit instrumentum aptum animæ ad exercendas operationes humanas, non potest esse punctum, superficies, vel linea. At Angelus, & anima separata possunt se constituere in loco etiam indivisibili, puta in puncto, superficie, & linea, quia corpore non indigent ad exercendas suas operationes. Confirmatur: nam cum Angelus, & anima rationalis separata sint indivisibiles, sicut possunt se constituere in loco divisibili, in quo sint toti in toto, toti in qualibet parte, sic vi-

de

detur, quod à fortiori possint se constituere in puncto penitus indiuisibili.

17. Tertia differentia est: anima dum corpori vnitur, non potest esse in loco cuiusque figuræ, sed debet esse in loco talis figuræ, ut illi possit applicari corpus humanum cum sua figura. At Angelus, & anima separata possunt se constituere in loco cuiuslibet figuræ, cum corpore non indigeant.

18. Quæritur primo, vtrum locus adæquatus Angelo debeat designari secundum figuram sphericam?

Respondet affirmatiue Suarius lib. 4. de Angelis, cap. 1. num. 20. Existimo, quod ita potest designari secundum figuram sphericam, ut quilibet alius locus illi æqualis cuiuslibet figuræ sit Angelo adæquatus, & ut Angelus sit penitus indifferens ad se constituendum in loco adæquato, vel spherico, vel cuiuslibet alterius figuræ. Natura enim penitus incorporea non postulat locum vnus potius figuræ, quam alterius.

19. Quæritur secundo, vtrum Angelus habeat locum sibi adæquatum, non solum simpliciter, sed etiam secundum quid, & secundum quamlibet dimensionem: e.g. vtrum non possit naturaliter excedere locum tantæ longitudinis, tantæ latitudinis?

Respondet affirmatiue cum Suario lib. 4. cap. 1. num. 21. Ratio est, quia cum Angelus sit limitatus, postulat sibi vocationem limitatam secundum quamlibet dimensionem. Confirmatur: nam vt ex Scoto obieiebatur num. 5. in quinto argumento, posset Angelus se constituere in loco in infinitum arctiori, & arctiori, ac longiori, & longiori, & sic posset esse simul in terra, & in vltima extremitate coeli empyrei, quod est contra communem sensum, & existimatur repugnare limitationi Angelorum. Si verò queratur, quo pacto debeat determinari longitudo loci, quem Angelus possit occupare, Suarius existimat, quod si intelligatur locus adæquatus Angelo sphericus, diameter talis spheræ, est longitudo maxima, quam Angelus possit occupare.

20. Quæritur tertio, quare ex eo, quod Angeli sint in loco corporeo figurato, non sint figurati, puta cum sint in loco rotundo, non sint rotundi, cum sint in loco quadrato, non sunt quadrati?

Respondet rationem esse, quia res constituitur figurata per hoc, quod terminetur suis intrinsecis dimensionibus constituentibus talem figuram; sed Angeli, & animæ rationales sunt indiuisibiles, & carent omni dimensione; ergo sicut anima licet sit in corpore figurato, non est figurata, sic Angelus, licet sit in loco corporeo figurato, non est figuratus licet sit in loco rotundo, vel quadrato, non est rotundus, vel quadratus.

21. Quæritur quarto, vtrum Angelus sicut potest se constituere in loco minori, & minori in infinitum, sic possit se constituere nullibi, hoc est extra omnem locum, vel saltem

extra mundum, & extra omnem locum corporeum, ac in spatijs imaginarijs.

Respondet ex dictis in Physica quæst. 27. in resp. ad 7. Existimo igitur primò cum Suario lib. 4. de Angelis cap. 3. contra Scotum, & aliquos recentiores, Angelum per nullam potentiam posse esse nullibi. Ratio est, quia vniuersim repugnat, vt quod existit, nullibi sit, & careat omni vocatione; ergo repugnat etiam, vt Angelus sit, & etiam miraculosè nullibi sit, & careat omni vocatione. Probatur antecedens primò ex communi sensu. Vt enim dicit Aristoteles 4. Physic. t. 1. Omnes ea, quæ sunt, alicubi esse existimant, quia id, quod non est, nusquam est. Vbi enim est Hippocentaurus, aut Chimera? Secundo valde affinia sunt nunquam esse, ac nusquam esse; sed implicat, vt aliquid sit, & nunquam sit; ergo repugnat, vt aliquid sit, & nusquam sit. Probatur minor: nam alioquin posset aliquis esse beatus, & nunquam, ac nullo tempore esse beatus, quod est penitus inintelligibile. Tertiò non potest aliquid existere, quin sit in tempore, ac proinde comprehendatur diuina æternitate; ergo non potest existere, quin sit in loco, & comprehendatur diuina immensitate. Quarto quod existit, vel est propinquum alijs rebus, vel ab illis distans; sed propinquitas, vel distantia consequuntur vocationem; ergo quod existit habet aliquam vocationem.

22. Existimo secundo Angelos non posse se naturaliter constituere extra mundum, & extra omnem locum corporeum in spatijs imaginarijs, posse tamen de potentia absoluta existere extra mundum, & extra locum corporeum in spatijs imaginarijs.

Probatur prima pars: nam Angeli cum sint partes vniuersi, non possunt naturaliter se separare à toto. Probatur secunda pars: nam Deus potuisset creare Angelos, & non creare vllum corpus; ergo tunc Angeli existerent, & haberent suam vocationem, per quam non essent presentes vlli loco corporeo; ergo etiam de facto, existente mundo, & locis corporeis, Deus posset Angelos constituere extra vltimam superficiem mundi, ac coeli, & extra omnem locum corporeum.

23. Concluditur ex dictis, ea redigendo in compendium, quod Angelus non potest impedire in se omnem vocationem, ac constituere nullibi, quia repugnat enti, vt nullibi sit: non potest se naturaliter constituere extra mundum, & extra omnem locum corporeum, quia cum sit pars mundi, non potest se separare à suo toto: non potest se constituere in loco maiori, & maiori in infinitum, quia cum sit limitatus, postulat sibi locum limitatum, adeoque cuiuslibet Angelo conuenit suus locus adæquatus, & maximus, quo maiorem naturaliter non possit habere. Ex eadem limitatione non potest se constituere in loco longiori, & longiori in infinitum. Quia tamen, Angelus est spiritualis, & indiuisibilis, infiguratus,

ratus, & corpore, ac dimensione non indigens, potest se constituere in loco corporeo cuiuslibet figuræ, minori, & minori in infinitum, tum diuisibili, tum indiuisibili secundum omnem, vel aliquam tantum dimensionem, ac proinde potest se constituere etiam in puncto, linea, vel superficie. Licet autem Angelus sit in loco figurato, non figuratur, quia figura consistit in dimensionibus, quibus res intrinsecè figuratur: Angelus autem sicut caret omni dimensione, sic caret omni figura.

24. Ad 1. distinguo maiorem; nemo potest impedire proprietates ex sua natura naturaliter consequentes cum omnimoda determinatione, concedo; consequentes sine omnimoda determinatione, & cum aliqua indeterminatione, nego; distinguo eodem. Sicut Angelus est ex sua natura determinatus ad hoc, vt sit in loco per aliquam vicationem, sed non est determinatus ad hoc, vt sit in hoc loco per hanc vicationem, ideoque potest pro libito per motum localem constituere se in hoc, vel illo loco; sic est determinatus, vt sit in loco non excedente suam naturam limitatam, sed dummodo non excedat, est indifferens ad hoc, vt se constituat in loco maximo, & adæquato, vel minori, & minori in infinitum, ideoque potest se determinare ad existendum, vel in loco maximo, & adæquato, vel in loco minori, & minori in infinitum. Confirmatur exemplo animæ rationalis, quæ potest esse in corpore humano maiori, vel minori. Confirmatur rursus: nam exorcistæ sæpe suis exorcismis constringunt Angelos malos, qui vocantur dæmones, ad hoc, vt se contrahant ad vnā tantum partem exiguum corporis obfessi.

25. Ad 2. concedo antecedens, & nego consequentiam. Deus quia est vndique illimitatus, non solum habet omnes perfectiones, sed habet illas identificatas cum sua essentia, & est actus purus; sed immensitas, siue vicatio vndique infinita est perfectio; ergo Deus ita est immensus, vt immensitas identificetur cum essentia diuina, ac proinde Deus non est in potentia ad hoc, vt sit immensus, vel vibetur per vicationem minorem immensa. At Angelus cum sit limitatus, debet non vibari per vicationem immensam, & debet esse indifferens ad hoc, vt sit in hoc, vel in illo loco, in loco maiori, vel minori, proportionaliter, ac anima rationalis. Corpora cum careant voluntate, sicut mouentur naturaliter, non voluntariè, sic vibantur naturaliter: & quia natura determinat ad vnum, sunt determinata ad vicationem maximam, quam hic, & nunc habere possunt. Angeli è conuerso sicut mouentur voluntariè, sic vibantur voluntariè, & possunt se vibare vicatione maiori, vel minori, prout voluerint.

26. Ad 3. Causa voluntaria finitæ virtutis non potest voluntariè se determinare ad esse-

rum, qui excedat eius virtutem, ideoque non potest se determinare ad effectum maiorem, & maiorem in infinitum. At potest se determinare ad effectum minorem sua virtute, ideoque non repugnat, vt se determinet ad effectum minorem, & minorem in infinitum; ergo non est inconueniens, vt Angelus non possit se voluntariè determinare ad vicationem maiorem, & maiorem in infinitum, siquidem peruenitur ad aliquam, quæ excedat virtutem Angeli: possit autem se determinare ad vicationem minorem, & minorem in infinitum, quatum singulæ essent infra virtutem Angeli. Confirmatur: nam Angelus non potest se mouere motu velociori, & velociori in infinitum; at potest se mouere motu tardiori, & tardiori in infinitum; ergo à pari.

27. Ad 4. Nego antecedens, nimirum, quod ad se constituendum in loco minori, & minori, requiratur virtus maior, & maior. Sicut igitur ad se mouendum tardius, & tardius, non requiritur virtus maior, & maior, sic ad se constituendum in loco minori, & minori, non requiritur virtus maior, & maior. Ratio est, quia tanta virtus potest esse sufficiens ad suum maximum, & adæquatum effectum, nec non ad omnes effectus minores, & minores, prout agens voluntarium voluerit.

28. Ad 5. Nego sequelam. Vt enim dictum est num. 19. Angelus propter limitationem suæ virtutis non potest se determinare ad occupandum locum longiorem, & longiorem, etiam si talis locus, quia sit arctior, & arctior, non sit maior loco adæquato Angeli.

27. Ad 6. Respondeo, quod in mea sententia dantur puncta, superficies, & linea, vt dixi quæst. 42. Physicæ; ergo ex hoc capite non repugnat, vt Angelus se constituat in puncto, linea, vel superficie. Adde, quod ad hoc, vt Angelus sit in puncto, non requiritur, vt sit intra ambitum puncti, sed sufficit, vt sicut Angelus est indiuisibilis, sic penetratur cū solo puncto indiuisibili, & cum nullo alio penetratur.

QVÆSTIO EXLII.

Virum Angelus possit esse simul in pluribus locis?

S. Th. q. 52. art. 2.

1. **V**idetur Angelus naturaliter posse esse simul in pluribus locis. Tunc enim est in pluribus locis, quando ita est in vno loco, vt secundum idem simul sit in alio; sed Angelus ita est totus in vna parte spatij diuisibilis, vt sit etiam totus in alia parte eiusdem spatij; ergo &c.

2. Secundò si dicatur plura loca contigua constituere vnum locum, sicut plura membra

cor:

corpore constituant unum corpus, contra est, nam Angelus, qui modo est in loco continuo trium palmarum, potest desinere esse in palmo intermedio, & remanere in duobus palmis discontinuis: sed illi duo palmi cum supponantur discontinui, non constituent unum locum; ergo Angelus potest simul esse in duobus locis discontinuis, ac proinde non constituentibus unum locum.

3. Respondeo, quod cum sit de fide corpus, & animam Christi replicari in Eucharistia, ac existere in pluribus locis, certum est etiam Angelos posse supernaturaliter replicari, ac existere in pluribus locis, ut dictum est in Physica quæst. 28. Solum igitur queritur, utrum Angelus naturaliter possit se constituere in pluribus locis. In hac quæstione certum est, & omnes conveniunt, quod Angelus, dum est in vno loco adæquato, non potest naturaliter se constituere in alio loco, siue adæquato, siue inadæquato. Ratio est, quia cum vbicatio adæquata adæquet virtutem naturalem Angeli, dum Angelus habet vbicationem adæquatam, non potest habere aliam vbicationem neque adæquatam, neque inadæquatam: alioquin vbicatio, quæ supponitur adæquata, hoc est adæquans capacitatem naturalem Angeli, non esset adæquata, siquidem relinqueret Angelum capacem naturaliter alterius vbicationis. Queritur ergo, utrum Angelus naturaliter esse possit in pluribus locis inadæquatis?

4. Prima sententia Caietani in hunc art. Ferrariensis 3. contra gentes, cap. 68. docet Angelum naturaliter posse simul esse in pluribus locis inadæquatis etiam non contiguis, sed distantibus, quæ loca simul coniuncta, unum locum adæquatum non excedant. Addit Caietanus hoc solum fieri posse intra certam latitudinem, cuius mensuram ignoramus, & assignare non possumus, ne alioquin concedat Angelum eodem tempore posse esse in celo empyreo, & in terra.

5. Secunda sententia, quam Vasquez 1. p. qu. 190. cap. 3. num. 4. tribuit Alexandro 2. p. quæst. 32. memb. 3. Sancto Bonaventuræ in 2. distinct. 2. par. 2. quæst. 2. Aegidio, Argentinæ, Richardo, & alijs, docet Angelum non posse constitui in pluribus locis, hoc est in locis non contiguis, sed dissitis, etiam si loca non sint adæquata, vel simul coniuncta non excedant locum adæquatum, & sint intra latitudinem certam, quam totam Angelus posset occupare. Sequuntur hanc sententiam Suar. lib. 4. de angelis cap. 10. licet illam existimet solum probabilem, Vasquez disp. 190. cap. 3. alijque satis communiter, ac videtur esse opinio S. Th. qui art. 2. quæst. 52. nunquam concedit Angelum posse esse in pluribus locis simul, ac satis expresse id negat in resp. ad argumenta. Damascenus etiam satis expresse tradit hanc sententiam, dum lib. 2. de fide, cap. 3. de Angelis dicit: *Non possunt secundum idem hic, & illic esse, & operari; & paulò antè: Circumscripti sunt;*

nam cum sunt in celo, in terra non sunt, & in terram à Deo missi, non remanent in celo. Didymus etiam Alexandrinus dicit alienum esse ab Angelica natura, ut sit in locis distantibus. Nam Angelus, qui aderat Apostolo in Asia, non poterat simul adesse alijs in cæteris partibus mundi constitutis.

6. Tertia sententia Scoti in 2. dist. 2. qu. 7. Gabrielis in 2. dist. 2. qu. 2. artic. 3. dub. 3. docet rem esse dubiam, cum pro neutra parte possint afferri rationes efficaces.

7. Dicendum: Angeli naturaliter non possunt esse in pluribus locis discontinuis, ac distantibus, seu parum, seu multum distent.

Probat. Videtur enim lumine naturæ constare, quod ens debet esse in loco, & unum ens non potest esse in pluribus locis; sed unus Angelus est ens maximè unum, cum sit substantia indivisibilis: ergo unus Angelus non potest naturaliter esse in pluribus locis non constituentibus unum locum: sed loca eo ipso, quod non sint contigua, sed distent, seu parum, seu multum distent, non sunt unus locus, nec constituunt unum locum: ergo &c.

8. Probat. secundo: nam de Angelis debemus philosophari proportionaliter, ac philosophamur de anima rationali, nisi cum differentia Angeli ab anima contrarium suadet; sed anima rationalis indivisibilis potest quidem tota esse in toto loco corporis, & loci continui, & tota in singulis partibus corporis, & loci continui, at non potest esse in corporibus, & locis non contiguis, ac distantibus, etiam si parum distent; ergo idem dicendum de Angelis.

9. Probat. tertio: nam nullum ens potest agendo propagare suam actionem, nisi per loca contigua, ac proinde actio vel debet propagari, per medium, vel agens debet constituere unum in ratione agentis cum medio, & dixi in libro de generat. q. 35. ergo nullum ens potest quodammodo extendere suum esse à loco ad locum distantem, quin sit etiam in medio.

10. Ad 1. Argumentum probat solum Angelum posse simul esse in pluribus locis contiguis, ac proinde constituentibus unum locum, quod ultro concedimus; non autem probat esse posse in pluribus locis discontinuis, ac non constituentibus unum locum, quod negamus ex fundamentis allatis, ac præsertim ex paritate animæ rationalis.

11. Ad 2. nego maiorem. Sicut anima rationalis, si desinat esse in parte media corporis, non potest remanere simul unita duabus partibus extremis discontinuis; & sicut agens si desinat propagare actionem in medio, non potest propagare actionem ad partes extremas, sic Angelus si desinat esse in loco aliquo medio, non potest remanere in locis extremis distantibus. Eadem enim est ratio, & principia posita videntur esse transcendentia, & conuenire

H h h

nire

nire cuilibet enti tū corporeo, cum incorporeo.

12. Dices: corpus Christi in Eucharistia existit in hostia continua, & postquam diuisa est hostia, remanet in partibus hostiæ discontinuis, ac distantibus; ergo Angelus existens in vno loco adæquato potest etiam esse in duobus locis inadæquatis non excedentibus priorem locum adæquatum.

13. Respondeo, negando consequentiam. Disparitas est, quia corpus Christi existit in tota hostia, & in singulis eius partibus, non quia hostia est continua, sed quia est consecrata; sed partes post discontinuationem remanent consecratae: ergo. At Angelus existit naturaliter in toto loco adæquato, quia est vnus locus, & Angelus cum sit vnum ens, debet esse in loco vno: sed duo loca distantia, etiam si non excedant locum adæquatum Angelis, non sunt vnus locus; ergo.

QVAESTIO CXLIII.

Utrum plures Angeli possint esse simul in eodem loco?

Sanctus Thomas qu. 52. art. 3.

1. **V**identur plures Angeli posse simul esse in eodem loco. Primo enim plura corpora ideo non possunt esse simul in eodem loco, quia propter quantitatem sunt mutuò impenetrabilia, atque ita replent locum, ut se mutuò excludant ab eodem loco; sed Angeli non sunt quanti, ac proinde non sunt impenetrabiles, nec ita replent locum, ut mutuò se excludant ab eodem loco; ergo.

2. Secundò Angeli possunt esse, ac de facto sunt in eodem loco cum corporibus, & cum ijs penetrantur: ergo à fortiori potest vnus Angelus esse in eodem loco cum alio Angelo, cum eoque penetrari. Probatur antecedens: nam ut docet Aristoteles 4. Physic. t. 38. nullus locus est in mundo, qui non sit plenus corpore sensibili: alioquin in mundo daretur vacuum, hoc est locus non plenus corpore; sed Angeli sunt in aliquo loco mundi; ergo.

3. Tertiò Angelus potest naturaliter, & suis viribus esse in eodem loco cum anima rationali, & cum illa penetrari: ergo potest etiam vnus Angelus penetrari cum alio Angelo. Probatur antecedens: nam daemones de facto sunt in corporibus energumenum; sed anima rationalis est tota in toto, & tota in qualibet parte sui corporis, ut docet etiam Augustinus lib. 6. de Trin. cap. 6. & epist. 18. ad Hieron. ergo daemones sunt in eodem loco, in quo est anima energumeni.

4. Quarto Luca 8. 30 dicitur: *Interrogauit illum Iesus, spiritum nimirum immundum, qui energumenum quemdam obsidebat, quod tibi nomen est? At ille dixit, legio, quia intrauerant demonia multa in eum; sed illi*

daemones erant in eodem loco, & mutuò penetrabantur: ergo plures daemones, siue mali Angeli possunt esse in eodem loco, & inuicem penetrari.

5. Quinto rationes, quibus aliqui, ac praesertim Sanctus Thomas, Sanctus Bonaventura, Richardus, & Aegidius probant plures Angelos non posse esse simul in eodem loco, sunt facile solubiles; ergo. Probatur antecedens, afferendo tales rationes, easque soluendo. Ratio allata à Sancto Thoma 1. p. q. 52. art. 3. est: non possunt duae causae completae, & totales causare simul eundem effectum: sed Angeli sunt in loco per operationem, per quam perfectè, & adæquatè continent locum; ergo non possunt plures Angeli simul esse in eodem loco. Hæc ratio etiam transmittendo, quod Angelus sit in loco per operationem, non concludit. Nam sicut duo, quorum singuli possent se solis eleuare idem pondus, possunt ita attemperare suum cōcursum, ut simul eleuent; sic duo Angeli, quorum singuli per suam operationem possunt adæquatè continere eundem locum corporeum, possunt ita attemperare suum cōcursum, ut simul contineant, ac simul sint in eodem loco.

6. Ratio allata à Sancto Bonaventura in 2. dist. 2. par. 2. art. 2. qu. 4. est, quia ordo vniuersi postulat, ut Angeli sint in locis diuersis: esset enim magna confusio, si plures Angeli essent in eodem loco. Neque hæc ratio concludit. Nam Angeli non exigunt ordinari secundum locum, & situm, qui ordo videtur proprius corporum, sed secundum suas naturas, & species, & secundum hoc, quod inferiores illuminentur à superioribus, ut docet Dion. lib. de Caest. Hierarch.

7. Ratio allata à Richardo in 1. dist. 37. art. 2. quæst. 4. est, quia si plures Angeli essent in eodem loco, se mutuò penetrarent: sed repugnat, ut plures Angeli se mutuò penetrarent; ergo. Hæc ratio potius probat oppositum; siquidem cum corpora sint impenetrabilia ratione quantitatis, videntur Angeli esse penetrabiles, cum careant quantitate.

8. Ratio allata ab Aegidio in 1. dist. 37. p. 2. art. 1. qu. 3. est. Plura, quæ eodem modo comparantur cum vno, non possunt simul in eo esse; e. g. plures formæ non possunt esse in eadem materia, quia eodem pacto comparantur cum materia: sed plures Angeli eodem modo comparantur cum loco corporeo; ergo plures Angeli non possunt simul esse in eodem loco corporeo; licet anima, & Angelus possint esse simul in eodem corpore energumeni, quia anima est tali corpore per modum formæ, Angelus non est per modum formæ. Sed neque hæc ratio concludit. Maior enim non videtur vniuersaliter esse vera, ac dici potest, quod licet plures Angeli sint in loco per modum mouentis, & sic eodem modo, tamen sunt in eodem loco per modum duorum mouentium partialium: quod non repugnat.

9. Ref.

9. Respondeo ex rationibus allatis valde probabilem esse opinionem, quæ asserit plures angelos naturaliter esse posse in eodem loco, ideoque illam docuerunt in 2. distin. 2. plures Scholastici, nimirum Scotus quæst. 8. Gabr. quæst. 2. art. 3. dub. 3. Gregorius quæst. 3. Marfil. quæst. 2. art. 2. Ochamus quodlib. 3. quæst. 4. & alij, quos referunt, & sequuntur ex nostris Suar. lib. 4. de angel. cap. 9. n. 4. & Vasquez 1. par. disp. 193. cap. 4. Caietanus etiam in Comment. huius articuli, & Ferrar. 3. contra Gentes, cap. 68. concedunt non repugnare, ut plures angeli possint simul esse in eodem loco non adæquato, eosque sequuntur Thomistæ satis communiter. Locum adæquatum vocant, in quo angelus operatur tota sua virtute: locum inadæquatum, in quo non operatur tota sua virtute, sed attemperat concursum, & alium angelum admittit in consortium operandi. Addunt superfluum esse, ut angelus sic attemperet suum concursum, ideoque nunquam, vel varò id fieri, ideoque S. Thomam censere, non posse plures angelos esse in eodem loco.

10. Licet hæc opinio sit satis probabilis, placet etiam præsertim in gratiam Sancti Thomæ, ac Sancti Bonaventuræ problematice defendere, quod plures angeli naturaliter in eodem loco esse non possint, explicare rationes, quas ipsi afferunt pro hac sententia, & solvere argumenta in contrarium allata.

11. Probatur igitur ex Sancto Thoma plures angelos non posse esse simul in eodem loco. Angelus est in loco non per contactum quantitativum, sed per contactum virtutis; sed contactus virtutis non consistit in actuali operatione transeunte, per quam angelus actu operetur in loco, sed in hoc, ut virtus activa angeli sit applicata loco corporeo per intimam penetrationem, ac proinde locum perfecte, & adæquate tangat, ut diximus quæst. 138. num. 40. in resp. ad 2. ergo angelus est in loco per hoc, quod virtus activa Angeli sit applicata loco per intimam penetrationem, qua locum corporeum perfecte, & adæquate tangat: sed Angelus per hoc, quod eius virtus perfecte applicetur loco, illumque adæquate tangat, perfecte continet locum, eique dominatur: ergo Angelus perfecte continet locum, in quo est, eique perfecte dominatur; sed perfecta continentia, qua vnum continet aliquid, illique dominatur, excludit quodlibet aliud à continentia, & dominio eiusdem generis; ergo vnus Angelus existens in loco per contactum virtutis excludit à tali loco quemlibet aliud angelum.

12. Confirmatur argumentum, explicando fundamentum Ægidij. Nam forma substantialis, quia ita existit in materia, ut materiam perfecte contineat, illique dominetur, excludit à materia quamlibet aliam formam; ergo proportionaliter angelus, quia ita existit in loco, ut locum perfecte contineat, illique dominetur, excludit à tali loco quemlibet

aliud angelum. Sicut igitur dum in materia est vna forma, non potest alia introduci, nisi expellatur forma præcedens, sic dum vnus angelus est in loco, non potest alius eundem locum occupare, nisi expellendo illum, qui antea talem locum occupabat.

13. Probatur secundo ex Sancto Bonaventura. Ordo enim vniuersi postulat, ut angelus perfecte contineat locum, cum quo intime penetratur, & cui perfecte applicat suam virtutem; sed eo ipso postulat, ut plures angeli non possint simul esse intime penetrati cum eodem loco: ergo &c.

14. Confirmatur, explicando rationem Richardi desumptam ex eo, quod angeli non possint inuicem penetrari. Sicut enim angeli, quia debent posse perfecte corpora continere, illisque dominari, debent posse cum corporibus penetrari, illisque per intimam penetrationem applicare suam virtutem; sic quia vnus angelus non debet posse perfecte subijci alteri, non debet vnus angelus posse naturaliter penetrari cum altero, applicando illi suam virtutem per intimam penetrationem.

15. Ad 1. distinguo maiorem; ideo plura corpora non possunt esse in eodem loco, quia propter quantitatem sunt mutuo impenetrabilia, & hæc est ratio sufficiens, ut corpora non possint esse in eodem loco, concedo; & hæc est ratio necessaria, cur aliqua non possint esse in eodem loco, nego: concedo minorem; & nego consequentiam. Quantitas est ratio sufficiens, propter quam plura corpora non possint esse in eodem loco, sed non est ratio necessario requisita ad hoc, ut aliqua non possint esse in eodem loco. Angeli igitur, licet non habeant quantitatem, nihilominus non possunt esse in eodem loco ex alijs rationibus allatis, nimirum quia vnusquisque angelus debet perfecte continere locum, in quo est, eique dominari, ac nullus angelus debet posse perfecte subijci alteri angelo &c.

16. Ad 2. concedo antecedens, & nego consequentiam. Angeli debent posse esse in eodem loco cum corporibus, & cum ijs intime penetrari, quia debent posse perfecte continere corpora, illisque perfecte dominari: sed vnus angelus non debet posse perfecte continere alium, illique dominari: ergo vnus angelus non debet posse esse in eodem loco cum alio, ut explicatum est num. 14. Confirmatur: nam quia forma substantialis debet continere materiam, debet posse informare materiam, & esse in eodem loco cum materia; at quia vna forma substantialis totalis non debet posse continere aliam, vna forma substantialis totalis non debet posse informare aliam, & esse in eodem loco cum alia: ergo à pari.

17. Ad 3. concedo antecedens, & nego consequentiam. Angelus debet perfecte posse continere corpora: & quia corpus humanum est corpus, ideo angelus debet posse

Hhh 2

con-

continere corpus humanum, cum eoque intimè penetrari, & sic consequenter penetrari cum anima rationali corpori unita. At angelus non debet posse continere alium angelum: ergo non debet posse esse in eodem loco cum alio angelo, præsertim cum eo ipso non perfectè contineret locum corporeum, ut explicatum est num 11. Hinc infero, quod ex rationibus proportionalibus animæ separata non possunt simul esse in eodem loco, & quod angelus non potest esse in eodem loco cum anima separata.

18. Ad 4. Nego maiorem. Cum multi daemones sunt in eodem energumeno, vnus est in vna parte corporis, alius in alia. Et quia corpus est diuisibile in infinitum, angeli autem possunt esse in loco minori, & minori in infinitum, ac etiam in punctis, ut dictum est quæst. 141. num. 11. ideo angeli plures, & plures in infinitum possunt esse in eodem corpore energumeni, absque eo quod inuicem penetrarentur.

19. Ad 5. patet ex dictis, cum sint explicata rationes Sancti Thomæ, Sancti Bonaventuræ &c. ita ut habeant sufficientem probabilitatem.

QVAESTIO CXLIV.

Utrum Angeli possint se ipsos localiter mouere motu continuo, vel non continuo, qui sit accidens in ipsis intrinsecè receptum?

S. Thom. qu. 53. art. 1.

1. **V**identur angeli præsertim beati non posse localiter moueri: primò quia motus est actus imperfecti, ut docet Aristoteles 3. Physic. textu 60. sed angeli præsertim beati non sunt imperfecti, sed sunt in statu summæ perfectionis; ergò.

2. Secundò quidquid mouetur, mouetur propter indigentiam, ideoque Deus, quia nullius eget, moueri nequit: sed Angeli præsertim beati nullam habent indigentiam; ergò.

3. Tertiò ut docet Aristoteles 7. Physic. t. 86. & sequent. nullum indiuisibile, sine impartibile, & partibus carens potest localiter moueri; sed Angeli sunt indiuisibiles, & partibus carent; ergò.

4. Quarto August. lib. de Gen. ad litt. cap. 20. & 26. dicit creaturam corpoream moueri per loca, & tempora, spiritualementem verò solum per tempora: ergo existimat Angelos non posse moueri localiter.

5. Quinto videtur Angelus saltè non posse moueri motu continuo. Ut enim arguit Arist. lib. 6. Phys. t. 32. & 36. dum aliquid mouetur motu continuo, non est totaliter in termino ad quem, quia dum aliquid est totaliter

in termino ad quem, non mouetur, sed iam est motum; neque est totaliter in termino à quo, quia dum aliquid est totaliter in termino à quo adhuc non incepit moueri; ergo quod mouetur motu continuo, partim est in termino à quo, partim in termino ad quem, & proinde habet partes; sed angelus caret partibus; ergo angelus non potest moueri motu continuo.

6. Sexto videtur angelus non posse mouere se ipsum. Ut enim docet Aristoteles 7. Physic. tex. 1. omne, quod mouetur, ab alio mouetur, ideoque ut aliquid moueat se ipsum, debet in eo pars mota distingui à parte mouente, eo pacto, quo in animalibus corpus, quod mouetur, distinguitur ab anima, quæ mouet: sed in angelo cum partibus careat, pars mouens non distinguitur à parte mota: ergo angelus non potest mouere se ipsum.

7. Respondeo ex Scholasticis Hervæum, tantummodo, & Durandum docuisse angelos non moueri localiter. Hervæus enim tract. de motu angeli, quæst. 1. art. 1. & 2. docet angelum secundum substantiam non esse verè in loco, ac consequenter verè non moueri localiter, siquidem impossibile est, ut quod verè non est in loco, verè moueatur localiter. Durandus autem in 1. dist. 37. par. 2. dist. quæst. 1. docens angelum semper esse vbique, vel saltem semper esse in omnibus locis, in quibus esse potest, & operari, docet etiam Angelos non moueri localiter, cum non possit aliquid moueri, absque eo quod de nouo acquirat locum, in quo antea non erat.

8. Dicendum primò cum communi sententia Theologorum, & Patrum: angeli localiter mouentur.

Probatur primò ex Scriptura. Nam Iob. 1. dæmon dicit: *Circumui terram, & perambulauit eam*, & 1. Petri dicitur de dæmone *circumui quærens quem deuoret*: sed circuire terram, eamque perambulare importat motum localem: ergo. Matth. 12. *Cum immundus spiritus exierit ab homine, ambulat per loca arida quærens requiem, & non inuenit. Tunc dicit: reuertar in domum meam &c.* Tunc vadit, & assumit alios septem spiritus secum, & intrantes habitant ibi: sed ambulare, reuerti, vadere, intrare, important motum localem: ergo. Luc. 1. de Gabriele dicitur: *Et ingressus Angelus ad eam: discessit Angelus ab ea: &c.* sed ingredi, ac discedere important motum localem: ergo.

9. Probatur secundo ex Patribus. Dionysius de cælesti Hierarchia, cap. vlt. dicit angelorum pedes alatos depingi propter motus celeritatem. Nazianzenus Orat. 34. quæ est. 2. de Theologia de angelis dicit: *Loca omnia peragranti, omnibusque impigre adsunt, tum ob ministerij promptitudinem, tum ob naturæ leuitatem*. Chrysost. Hom. 3. in Epistolam ad Hebræos in verba illa, *omnes sunt administratorij spiritus in ministerium missi*, dicit hanc esse differentiam inter angelos, qui mittuntur, & filium Dei, qui etiam missus est, quod illi cum mittuntur, lo-

ea mutant, non autem filius Dei. Damasc. lib. 1. de Fide cap. 17. dicit: *Angelus ob naturæ pernitentiam, & quia promptè, & celeriter transit, in diuersis locis operatur.* Ex latinis Tertull. in Apologia contra Gentiles, cap. 22. dicit: *Omnis spiritus ales est: hoc Angeli, & demones: igitur momento ubique sunt.* Ambros lib. 1. de Spiritu Sancto, cap. 10. ponit hanc differentiam inter Spiritum Sanctum, & angelos, quod *Seraphim de loco ad locum transit; non enim complet omnia, sed ipsum repletur à spiritu.* Seraphim descendit cum aliquo secundum suam naturam transitu: at verò de Spiritu Sancto hoc non possumus estimare. Hyeron. Epist. 53. contra Vigilantium in illud Apoc. 14. *Sequuntur agnum quocumque ierit, dicit. Cum diabolus, & demones toto vagentur orbe, & celeritate nimia ubique presentes sint, martyres post effusionem sanguinis sui arca operientur inclusi, & inde exire non poterunt?*

10. Probatur tertio ratione. Ut enim dictum est quæst. 137. angeli propriè sunt in loco, & ut dictum est quæst. 140. non sunt ubique; sed non debent esse alligati vni tantum loco: ergo debent posse moueri localiter ab vno loco ad alium: alioquin essent prioris conditionis, quam animalia, quæ possunt ex vno loco moueri in alium. Confirmatur: nam Deus eatenus est localiter immobilis, quatenus per suam immensitatem occupat omnia loca: sed angeli non sunt immensi, ac non occupant omnia loca: ergo debent posse moueri ex vno loco in alium.

11. Sed pro maiori explicatione motus angelici, quæres primò, verum angeli moueantur localiter eodem pacto, quo corpora localiter mouentur?

Respondeo negatiuè cum Sancto Thoma; qui hoc art. 1. quæst. 53. in corp. dicit. *sicuti esse in loco æquiuocè conuenit corpori, & Angelo, ita etiam & moueri secundum locum.* Probatur. Ut enim dixi quæst. 137. num. 17. eatenus angelus est in loco diuerso modo, ac corpus, quatenus corpus applicatur loco per contactum quantitatum, angelus applicatur loco non per contactum quantitatum, sed virtutis: sed corpus mouetur per hoc, quod per contactum quantitatum de nouo applicetur loco, cui ante non erat applicatum: angelus mouetur per hoc, quod per contactum non quantitatum, sed virtutis de nouo applicetur loco, cui ante non erat applicatum: ergo ex proportionali ratione, ex qua angelus diuerso modo est in loco, ac corpus, angelus diuerso modo mouetur localiter, ac corpus.

12. Queritur secundo, verum motus localis angeli sit aliquid distinctum à loco, & ab ipso angelo?

Respondeo affirmatiuè consequenter ad dicta de vicatione angelica quæst. 138. num. 25. Probatur: nam potest esse locus & esse angelus, absque eo quod angelus moueatur in tali loco; ergo hoc, quod est, angelum moueri in tali loco, est aliquid distinctum

ab angelo, & à loco, in quo angelus mouetur.

13. Queritur tertio, verum motus localis angeli sit accidens intrinsecum ipsi angelo?

Respondeo tres esse sententias. Prima, docet angelum moueri localiter per denominationem purè extrinsecam, ita ut talis motus non importet vllum accidens intrinsecum ipsi angelo. Suarius lib. 4. de angelis, cap. 12. tribuit hanc sententiam Gregorio in 2. dist. 6. quæst. 1. & 2. Caietano in Comm. huius art. 1. quæst. 53. Ferrariensi 3. contra Gentes cap. 162. Agid. in 1. distin. 37. par. 2. dist. art. 2. quæst. 1.

14. Secunda sententia docet angelum, dum mouetur per se, moueri per denominationem intrinsecam, ita ut talis motus sit accidens receptum in ipso met angelo: dum verò mouetur per accidens in corpore assumpto, moueri per motum receptum in tali corpore, proportionaliter, ac ut diximus quæst. 27. Physica anima rationalis vnita corpori, mouetur per accidens motu recepto in corpore. Hanc sententiam sequitur Vasques 1. par. disp. 195. cap. 4. & 5.

15. Tertia sententia Suarii lib. 4. de angelis, cap. 13. & 14. pro qua citat etiam alios, docet angelum, seu moueatur per se, seu per accidens, moueri localiter motu, qui sit accidens receptum in ipso angelo.

16. Dicendum cum hac tertia sententia: angelus seu moueatur per se, seu per accidens cum corpore assumpto, mouetur motu, qui est accidens receptum in ipso angelo.

Probatur prima pars ex Aristotele, qui 3. Physic. t. 18. dicit: *manifestum est, quod motus est in ipso mobili*, idemque docet 9. Metaph. t. 9. sed hoc præcipue est intelligendum de motu, quo aliquid per se mouetur, non autem per accidens ad motum alterius: ergo.

17. Probatur secundo: nam potest dari locus cum omnibus suis intrinsecis, absque eo quod angelus moueatur in tali loco, e. g. potest dari coelum empyreum cum omnibus suis intrinsecis, absque eo quod angelus moueatur in coelo empyreo; ergo id, per quod angelus mouetur in coelo empyreo, addit aliquid intrinsecum ipsi met angelo: sed hoc intrinsecum angelo est positium, & accidentale, proportionaliter, ac calefactio, refrigeratio &c. sunt quid positium, accidentale: ergo.

18. Probatur secunda pars, quod nimirum angelus etiam dum mouetur per accidens in corpore assumpto, puta in corpore aereo habente figuram humanam, moueatur motu recepto in ipso met angelo. Angelus enim cum sit suppositum spirituale, & per se subsistens, connaturaliter semper debet vnicari vicatione sibi proportionata, & moueri motu sibi proportionato: sed supposito spirituali proportionatur vicatio spiritualis, ac motus spiritualis; ergo angelus etiam cum assumit corpus, cum remaneat suppositum, debet habere

430 De Angelorū motu continuo, vel discreto.

bere suam vicationem spiritualement, & si localiter moueatur, debet moueri motu spirituali, ac recepto in ipsomet angelo, etiam si in aliquo sensu moueatur per accidens ad motum corporis assumpti. Ex opposita ratione animalis vnita corpori, cum sit forma substantialis corporis, & cum corpore constituat suppositum materiale, debet viciari, & moueri per accidens vicatione materiali, & recepta in corpore, vt dictum est quæst. 27. Physicæ.

19. Queritur quarto, vtrum motus localis angeli sit accidens modale, & ad quod prædicamentum pertineat?

Respondeo, quod sicut ex dictis quæst. 138. num. 30. & 31. viciatio angelica est accidens modale pertinens ad prædicamentum *vbi*, sic motus localis angeli est accidens modale pertinens ad prædicamentum *vbi*. Ratio est, quia sicut calefactio, quæ est motus ad qualitatem caloris, pertinet ad prædicamentum caloris, sic motus localis, qui est ad locum, & vicationem, spectat ad prædicamentum loci, & vicationis: & sicut viciatio est accidens modale, vt dictum est ibidem, sic motus localis est accidens modale.

20. Queritur quinto, vtrum angelus moueat se ipsum, cauendo in se effectiue suum motum?

Respondeo affirmatiue cum omnibus Theologis. Probatur primò ex Scriptura. Nam locis citatis num. 8. Dæmon dicitur circuire terram, & perambulare; exire ab homine, ambulare per loca arida, reuerti in domum suam, vadere, intrare: angelus Gabriel dicitur ingressus ad Beatam Virginem, & ab ea discessisse: sed qui non mouet se ipsum, propriè non dicitur circuire, ambulare &c. ergo angeli mouent se ipsos, & efficiunt in se suum motum.

21. Probatur secundo ex Patribus. Nam Patres adducti num. 9. dicunt, quod angeli loca omnia peragunt ob naturæ leuitatem, ob naturæ pernecitatem, citò, & celeriter transeunt; quod quia alitè sunt, momento vbique sunt; quod dæmones toto vagantur orbe, & celeritate nimia præsentès vbique sunt &c. sed velocitas motus angelici non tribueretur naturæ leuitati, pernecitati, & celeritati, si angeli non mouerent se ipsos, efficiendo in se suum motum: ergo.

22. Probatur tertio ratione. Nam in viuentibus, quæ non sunt vbique, est magna quædam perfectio, vt possint se mouere, & ex vno loco in alium transire, præsertim cum non possint agere in distans; sed hæc perfectio conuenit viuentibus inferioribus, & corporeis, nimirum animalibus: ergo debet multo magis conuenire viuentibus superioribus, & incorporeis, nimirum Angelis: ac proinde Angeli, cum non sint vbique, possunt se mouere, efficiendo in se suum motum, & suam virtutem varijs locis, & corporibus applicando.

Addo, quod licet Angeli possint mouere

localiter se ipsos, possunt etiam moueri à Deo, & fortasse ab alio Angelo superiori, ita vt ad talem motum purè passiue se habeant.

23. Queritur sexto, vtrum Angeli possint se mouere tum motu continuo, tum motu non continuo?

Respondeo duas esse sententias. Prima docet Angelum cum sit indiuisibilis, non posse moueri motu continuo, ita vt partes loci paulatim, & successiue in tempore continuo acquirat. Docuit hanc sententiam Sanctus Thomas in 1. distinct. 37. quæst. 4. art. 3. eamque secutus est Hibernicus.

24. Secunda sententia docet Angelum posse moueri motu tum continuo, ita vt partes loci de nouo acquirat successiue, & continuè, tum non continuo. Hanc sententiam, retractata priori, docuit Sanctus Thomas 1. p. quæst. 53. art. 5. Caietanus in Comm. & Thomistæ communiter, nec non Scotus, Maior, Marsilius, Gregorius, & alij, quos referunt, & sequuntur Suarius lib. 4. de angelis, cap. 20. & Vasqu. 1. par. disp. 195. cap. 6.

25. Dicendum cum hac secunda sententia: angelus potest moueri motu tum continuo, tum non continuo.

Probatur prima pars. Angelus enim licet sit indiuisibilis, & vicietur per vicationem permanentem indiuisibilem, tamen potest esse in loco diuisibili, vt dictum est quæst. 139. Ponamus ergo, quod sit in loco palmari. Potest ita per motum localem relinquere locum illum palmarem, & acquirere locum palmarem proximum, vt tempore continuo paulatim, & successiue relinquat locum palmarem, in quo erat, & paulatim, acquirat locum palmarem proximum, ita vt quantum relinquit de loco palmari, in quo prius erat, tantum acquirat de loco palmari proximo: sed si hoc pacto moueatur, mouetur motu continuo, & successiue: ergo &c.

26. Dices: mobile dum continuè mouetur, partim est inter termino à quo, partim in termino ad quem: sed hoc repugnat angelo, qui partibus caret: ergo motus continuus repugnat angelo.

Respondet Sanctus Thomas hoc articulo 3. quæst. 53. in respons. ad 3. quod vt mobile moueatur continuè, non requiritur, vt dum mouetur, pars eius sit in termino à quo, pars sit in termino ad quem, sed sufficit, vt sit in parte termini à quo, in parte termini ad quem: sed angelus potest ita moueri à primo palmo ad secundum, vt paulatim, & successiue acquirat partes secundi palmi, ac proinde, vt dum sic mouetur, sit in parte prioris palmi, & in parte palmi posterioris: ergo angelus, licet partibus careat, potest moueri continuè.

27. Probatur secunda pars. Nam angelus existens in loco palmari, potest etiam ita moueri, vt non successiue, & paulatim, sed simul relinquat totum locum palmarem, in quo ante erat, & acquirat totum locum palmarem proximum; sed si sic moueatur, motus

tus iste non erit continuus: siquidem per eum non prius acquireret ynam partem loci, deinde aliam, sed simul acquireret omnes; ergo &c.

28. Ad 1. Respondeo primò cum Sancto Thoma in resp. ad 2. distinguo maiorem: motus, quo aliquid existens in potentia ad suam ultimam perfectionem, mouetur ad illam acquirendam, est actus imperfecti, concedo: motus, quo existens in actu, & habens suam ultimam perfectionem, mouetur, vt applicet suam virtutem actiuam alijs, est actus imperfecti, nego maiorem; & concedo minorem; ac nego consequentiam. Motus, quo aliquid existens in potentia ad suam ultimam perfectionem, mouetur ad illam acquirendam, est actus imperfecti: e. g. motus augmentacionis, quo animalia, & plantæ nondum habentia debitam magnitudinem, mouentur ad illam acquirendam, est actus imperfecti. At motus, quo res iam habens suam ultimam perfectionem, mouetur ad illam communicandam alteri, est actus perfecti: e. g. motus, quo animalia iam perfecta mouentur ad generandum, est actus perfecti: motus, quo corpora coelestia iam perfecta mouentur circulariter, vt agant in corpora inferiora, est actus perfecti: sed angeli beati iam habentes ultimam perfectionem beatitudinis mouentur localiter, vt suam virtutem communicent, & applicent alijs rebus: ergo. Secundo responderi potest, concedo maiorem, & distinguo minorem: angeli beati non sunt transcendentaliter imperfecti imperfectione opposita vbiquitati, quæ imperfectio est cõmunis cuilibet creaturæ, nego: non sunt imperfecti in genere angeli, concedo: & nego consequentiam. Angeli etiam beati non sunt vbique, ideoque sunt imperfecti imperfectione opposita vbiquitati, adeoque possunt moueri ad loca, in quibus non sunt: solus Deus, quia est vbique, non potest moueri ad vllum locum. Ex proportionali ratione Deus, quia scit omnia, non potest quicquam discere, nec moueri motu discendi: Angeli etiam beati, quia non sciunt omnia, possunt moueri motu, quo discant quæ ante nesciebant.

29. Ad 2. distinguo maiorem: quidquid mouetur, vt acquirat perfectionem, quæ caret, mouetur propter indigentiam, concedo: quidquid mouetur, vt applicet alijs suam virtutem actiuam, mouetur propter indigentiam, nego maiorem; concedo minorem; & nego consequentiam. Sicut corpora coelestia, quia mouentur circulariter, vt applicent suam virtutem actiuam inferioribus, non mouentur propter indigentiam, sic angeli. Addo, quod Angeli etiam beati, cum non sint vbique, habent quamdam indigentiam transcendentelem, propter quam debent posse se per motum applicare successiuè pluribus locis.

30. Ad 3. respondeo cum Sancto Thoma in responsione ad 1. distinguo maiorem: nulum indiuisibile, & partibus carens potest, si oc-

cupet locum diuisibilem, moueri motu continuo, nego: si non occupet locum, diuisibilem, transeat: distinguo eodem pacto minorem: & nego consequentiam. Primò indiuisibile occupans locum diuisibilem, vel potens illum occupare, potest moueri motu continuo, vt cum Sancto Thoma probatum est num. 25. & 26. sed angelus ita est indiuisibilis, vt occupet locum diuisibilem, vt dictum est quæst. 141. num. 11. ergo. Secundo indiuisibile potest saltem moueri motu non continuo, quo simul acquirat totum locum, ad quem mouetur. Ad do, quod Scotus in 2. dist. 2. qu. 9. docet contra Aristotelem, quod etiam punctum quantitatum, si posset esse separatim à partibus diuisibilibus, moueri posset motu continuo.

31. Ad 4. August. lib. de Gen. ad litt. cap. 20. & 26. dicens creaturam corpoream moueri per loca, & tempora, spiritualement verò solum per tempora, negat solum angelum moueri per loca ad modum corporum motu quantitativo, non autem negat moueri motu purè intelligibili.

32. Ad 5. concedo, quod dum aliquid mouetur motu continuo, partim est in termino à quo, partim in termino ad quem, ita vt sit in parte termini à quo & in parte termini ad quem, vt ex Sancto Thoma explicatum est num. 26. sed angeli possunt ita moueri, vt dum mouentur, sint in parte termini à quo, & in parte termini ad quem, vt dictum est ibidem: ergo angeli possunt moueri motu continuo.

33. Ad 6. Principium illud, omne, quod mouetur, ab alio mouetur, non debet ita intelligi, vt negetur aliquid posse esse causa partialis sui motus, sed solum vt negetur posse esse causa totalis: ergo angelus potest se ita mouere, vt sit causa secunda sui motus, concurrente causa prima, quæ est vbique. Addo, quod etiam si in eo, quod se mouet, deberet dari aliquod principium actiuum motus distinctum à subiecto motus, cum angelus se moueat per intellectum, & voluntatem, intellectio, & volitio, quæ est quoddam principium mouens localiter, distinguitur ab ipsa substantia Angelici, quæ est subiectum recipiens motum.

QVAESTIO CXLV.

Virum Angeli possint transire de loco ad locum, non prius transendo per medium?

S. Th. qu. 53. art. 2.

1. **V**identur angeli non posse transire de loco ad locum, absque eo quod prius transcant per medium. Corpora enim non possunt transire à loco ad locum, quin prius transcant per medium: ergo neque angeli.

2. Secundo angelus non potest naturali virtute efficere aliquid contra ordinem vniuersi

uersi: sed ordo vniuersi sicut postulat, vt nulla actio propagetur ab extremo ad extremum, absque eo quod propagetur per medium sic postulat, vt motus non sit ab extremo ad extremum, nisi per medium: ergo.

3. Tercio si angelus posset moueri ab extremo ad extremum, non transeundo per medium, posset ex coelo empyreo descendere in terram, non transeundo per loca media: sed hoc est contra communem sensum, & repugnat limitationi angelorum: ergo.

4. Quarto angelus dum est in termino *ad quem*, non amplius mouetur, sed iam est motus: dum est in termino *a quo*, nondum mouetur, sed mouebitur: sed dum mouetur, alicubi est: ergo cum dum mouetur, nec sit in termino *a quo*, nec in termino *ad quem*, est in medio, ac proinde prius, quam perueniat ad terminum *ad quem*, transit per medium.

5. Respondeo plures esse sententias. Prima, quam Suarius lib. 4. de angelis, cap. 18. tribuit Sancto Thomae hoc artic. 2. quaest. 53. Caietan. in Comment. Capreolo in 2. distinct. 6. quaest. 1. art. 1. concl. 3. Carthusiano, Marsilio, & alijs, docet angelum posse ex vno loco transire ad alium, absque eo quod transeat per medium, puta posse angelum ex coelo empyreo descendere in terram, non transeundo per loca media. Hanc opinionem sequitur Vasq. 1. p. disp. 196. cap. 2.

6. Secunda sententia, quam idem Suar. cap. 19. dicit esse communioem inter antiquos Theologos, & quam tribuit Alexandro de Alef. 2. par. quaest. 33. Memb. 2. Sancto Bonauent. in 1. dist. 37. par. 2. dist. art. 2. quaest. 2. Alberto Ibidem art. 23. Aegid. in 2. par. dist. art. 2. Scoto in 2. dist. 2. quaest. 12. Gabrieli, & alijs, docet Angelum non posse transire de loco ad locum, nisi transeundo per medium. Hanc sententiam, vt probabilioem sequitur Suarius, licet fateatur contrariam etiam sententiam, esse probabilem.

7. Pro resolutione debet aduerti, quaestionem posse habere duplicem sensum. Primus sensus est, vtum Angelus possit transire a loco ad locum, absque eo quod prius transeat per medium. Secundus est, vtum Angelus possit transire ex loco ad locum, absque eo quod vel prius transeat per medium, vel simul occupet medium. Explicatur. Ponamus, quod angelus occupet locum centumpalmarum. Primo possumus quaerere, an possit transire ad locum distantem quinquaginta palmis, absque eo quod prius transeat per quadraginta nouem palmos intermedios, ita vt prius occupet primum palmum propinquum priori loco, deinde occupet secundum, mox tertium, & sic deinceps, donec perueniat ad palmum quinquagesimum. Secundo possumus quaerere, vtum possit transire ad palmum quinquagesimum, non solum non prius transeundo per quadraginta nouem palmos intermedios, sed non simul occupando quadraginta nouem palmos intermedios, ita vt perueniat ad palmum

quingagesimum distantem, illamque occupet, absque eo quod neque prius, neque simul occupet quadraginta nouem palmos intermedios.

8. Hoc supposito, pono tres conclusiones, quas existimo esse Sancti Thomae hoc art. 2. quaest. 57. Prima conclusio est: si angelus moueatur motu continuo, non potest transire ex vno extremo ad aliud, quin prius transeat per medium: e. g. si angelus occupet locum centumpalmarum, non potest motu continuo moueri ad locum distantem quinquaginta palmis, quin prius transeat per quadraginta nouem palmos intermedios.

9. Probat primò Sanctus Thomas ex ipsa definitione medij. Ex Aristotele enim 5. Physicæ t. 52. & 6. Physicæ t. 77. medium est, in quod prius venit, quod continuè mutatur, quam in quod mutatur vltimum; ergo si Angelus continuè mouetur, prius perueniat ad locum medium, quam ad extremum.

10. Probat secundò. Vt enim docet Aristoteles 4. Physicæ t. 99. ordo prioris, & posterioris in motu continuo est secundum ordinem prioris, & posterioris in magnitudine, ita vt prius mobile per continuum motum occupet primam partem magnitudinis, ac loci, deinde occupet posteriorem partem magnitudinis, ac loci: ergo angelus, dum mouetur motu continuo, prius transit per medium, quam perueniat ad extremum.

11. Secunda conclusio est: si angelus mouetur motu non continuo (supponimus autem ex dictis quaest. 144. num. 23. angelum posse etiam moueri motu non continuo) potest transire ab extremo ad extremum, non prius pertransito medio.

Probatur, & explicatur. Ponamus, quod angelus occupet spatium decem palmarum. Potest sine inconuenienti per motum non continuum relinquere totum spatium decem palmarum, & acquirere simul totum spatium æquale proximum decem palmarum: sed in hoc casu transibit ad occupandum decimum palmum talis spatij, absque eo quod prius transeat per mouem palmos intermedios: ergo transibit ab extremo ad extremum, absque eo quod prius transeat per medium.

12. Probatur secundò ex S. Thoma. Vt enim supponimus ex Physica, & explicauimus quaest. 38. 39. 40. & 41. Physicæ, inter duo loca corporea distantia mediât infinitæ partes diuisibiles, saltè potentiales, & infinita puncta indiuisibilia, saltè potentialia: ergo si angelus, dum ab vno loco mouetur ad alium locum distantem motu non continuo, deberet prius transire per omnia loca media, deberet prius transire per infinitas partes diuisibiles, & per infinita puncta indiuisibilia: sed est impossibile transire infinitas partes diuisibiles, & infinita puncta, successive transeundo vnum post aliud, nisi tempore continente proportionally infinitas partes diuisibiles, & infinita instantia indiuisibilia: ergo deberet pertransire

infi.

infinita media, infinitis partibus temporis, ac partibus motus ordinatis secundum prius, & posterius, secundum ordinem partium temporis, ac spatij; sed motus constans ex partibus ordinatis secundum prius, & posterius, secundum partes temporis, ac spatij, eo ipso est continuus; ergo mobile, si ut transeat ab extremo ad extremum, debet prius transire omnia media, quæ sunt infinita, debet moveri motu continuo, ac proinde si moveatur motu non continuo ab extremo ad extremum, impossibile est, ut prius transeat per omnia media.

13. Superest quæstio, utrum licet Angelus ad hoc, ut moveatur ab vno loco distante ad alium motu non continuo, non debeat prius transire omnia media, debeat saltem simul occupare omnia media; an possit transire ab vno loco distante ad alium, absque eo quod neque prius transeat per medium, neque simul occupet medium?

14. Tertia ergo conclusio, qua respondetur quæstioni propositæ, est: angelus etiam motu non continuo non potest transire ab vno loco ad alium distantem, nisi vel prius transeat per medium, vel simul occupet locum medium.

Probat: nam ex dictis quæst. 140. num. 6. angelus propter suam limitationem non potest naturaliter se constituere in loco maiori, & maiori in infinitum; non potest se mouere velocius, & velocius in infinitum; non potest operari in distantiam maiorem, & maiorem in infinitum; ergo ex eadem limitatione non potest statim, ac summa quadam velocitate se ab vno loco transferre ad locum distantem, & distantem in infinitum; sed si posset se mouere ab vno loco ad alium, absque eo, quod vel prius, vel simul occuparet locum medium, posset se statim mouere ad locum distantem, & distantem in infinitum: ergo.

15. Potest dici, quod angelus ex sua limitatione habet sphaeram sui motus, ita ut non possit se mouere, occupando medium, nisi ad tantam distantiam.

16. Sed contra: nam si concedatur, quod angelus propter suam limitationem non possit immediate post vnam vibrationem producere aliam, nisi cum determinata distantia, potius dici debet, quod non potest immediate producere aliam, nisi propinquam, & quodammodo tangentem, licet angelus perfectior possit producere vibrationem maiorem, qua perveniat ad locum distantem, angelus minus perfectus vibrationem minorem, qua perveniat ad locum minus distantem.

17. Confirmatur: nam angelus ex sua limitatione non potest propagare suam actionem ad locum distantem, nisi propaget per medium; ergo non potest se mouere ad locum distantem, nisi occupet medium.

18. Addo primo, quod Sanctus Thomas hoc ait. 2. quæst. 57. loquens de angelo docet, quod possibile est, quod pertranseat de vno extremo in aliud, non pertransito medio: sed non docet pos-

sibile esse, ut pertranseat de vno extremo in aliud, non simul occupato medio. Transire enim medio pertransito significat prioritatem transitus per medium, antequam perveniat ad extremum, cum ly pertransito medio, sit participium temporis præteriti; ergo sensus illorum verborum est, quod angelus per motum continuum non potest transire ab extremo ad extremum, nisi prius pertransito medio; per motum non continuum potest pertransire ab extremo ad extremum, non prius pertransito medio, quod totum nos concedimus.

19. Confirmatur: nam in eo sensu Sanctus Thomas affirmat angelum posse motu non continuo transire ab extremo ad extremum, non pertransito medio, in quo negat angelum posse motu continuo transire ab extremo ad extremum, non pertransito medio: sed S. Thomas negat angelum motu continuo posse pertransire ab extremo ad extremum, non prius pertransito medio; ergo affirmat angelum motu non continuo posse transire ab extremo ad extremum, non prius pertransito medio, quod ultro concedimus. Probat minor ex verbis Sancti Thomæ, & ex ratione, quam affert pro sua conclusione. Dicit enim: *Motus localis Angeli potest esse continuus, & non continuus: si ergo sit continuus, non potest Angelus moveri de vno extremo in alterum, quin transeat per medium, quia ut dicitur in 6. Phys. medium est, in quod prius venit, quod continuè mutatur, quam in quod mutatur ultimum; ergo manifestè negat angelum motu continuo posse moveri de vno extremo in alterum, quin prius transeat per medium. Idem probat ex ipsa definitione, quæ medium dicitur, id ad quod motu continuo prius pervenitur, quam in extremum: ergo dum affirmat, quod motu non continuo potest angelus moveri ab extremo ad extremum, non pertransito medio, affirmat solum, quod potest, non prius pertransito medio, at non affirmat, quod potest, non simul occupato medio. Confirmatur: nam Sanctus Thomas probat angelum posse motu non continuo pertransire ab extremo ad extremum, non pertransito medio, ex eo, quia alioquin deberet pertransire infinita media, quæ non possunt pertransiri, nisi infinitis partibus temporis, ac proinde motu continuo; sed infinita media non possunt pertransiri nisi infinitis partibus temporis continui, si debeant ita pertransiri, ut vnum medium pertranseat post aliud; si autem simul occupetur locus extremus, & omnia infinita media, nulla in hoc est impossibilitas: ergo ratio, qua S. Thomas probat angelum motu non continuo non posse pertransire infinita media, probat solum non posse prius pertransire infinita media, transeundo vnum medium post aliud: ergo S. Thomas docet solum motu non continuo posse angelum moveri ab extremo ad extremum, non prius pertransito medio, at non asserit posse angelum moveri ab extremo ad extremum, non simul occupato medio.*

20. Ad 1. Concedo antecedens, & nego consequentiam. Corpora commensurantur locis, in quibus sunt, iisque continentur, ita ut una pars corporis sit in una parte loci, alia in alia parte loci. At angeli non commensurantur locis, in quibus sunt, nec locis continentur, sed continent loca, siquidem angelus indivisibilis occupat locum divisibilem, illumque continet, cum sit totus in toto, & totus in qualibet parte loci. Proportionaliter motus corporis debet commensurari loco, ita ut corpus per motum prius occupet priorem, & propinquiorem partem loci, deinde posteriorem. At motus angeli non debet commensurari loco, sed potest angelus ita moveri, ut non prius, sed simul occupet priorem, & propinquiorem, ac posteriorem, & distantior partem loci, ut explicatum est n. 11. & 12.

21. Ad 2. Concedo maiorem, & distinguo minorem: ordo uniuersi postulat in omnibus, ut actio non propagetur ab extremo ad extremum, absque eo quod prius tempore propagetur per medium, nego: absque eo quod vel prius, vel simul tempore propagetur per medium, concedo; & distingo eodem pacto consequens. Ordo uniuersi postulat quidem, ut actio non propagetur ab extremo ad extremum, absque eo quod prius, vel simul tempore propagetur per medium, at non postulat, ut qualibet actio prius tempore propagetur per medium: de facto enim actio illuminatiua non prius, sed simul tempore propagatur per medium, & peruenit ad extremum: ergo proportionaliter ordo uniuersi postulat quidem, ut mobile non transeat ab extremo ad extremum, nisi prius, vel simul transeat medium, occupando omnia loca intermedia, sed non postulat, ut quodlibet mobile prius tempore occupet medium, quam perueniat ad extremum. Ratio, quare corpora debeant prius peruenire ad medium, quam ad extremum, spiritus autem, siue angeli possint non prius, sed simul tempore occupare medium, ac extremum, allata est in resp. ad 1. num. 20.

22. Ad 3. nego sequelam. Angelus potest moveri ab extremo ad extremum, non prius, sed simul occupando medium, cum naturali virtute potest occupare simul totum medium. Cum autem medium est tantæ magnitudinis, ut angelus non possit simul occupare totum medium, debet prius occupare unam partem medij, quam aliam. E. g. si angelus posset simul occupare spatium centum palmorum, sed non maiorem, posset moveri ad palmum centesimum, non prius, sed simul occupando 99. palmos intermedios, at non posset moveri ad palmum ducentiesimum, nisi prius, perueniret ad palmum centesimum: alioquin simul occuparet spatium ducentorum palmorum, quod supponitur esse supra naturalem virtutem talis angeli; sed angelus non potest simul occupare totum spatium à cælo empyreo ad terram; ergo non potest à cælo empyreo descendere ad terram, nisi prius transeat per me-

diūm. Quia verò angeli perfectiores possunt naturaliter occupare loca maiora, quam imperfectiores, ideo possunt ab uno loco transire ad alium locum distantiorē, non prius transiendo per medium, ad quem angeli imperfectiores naturali virtute transire nequeunt, non prius pertransito medio.

23. Ad 4. distingo maiorem: Angelus, dum est in termino ad quem, ita ut immediatē ante non fuerit in termino ad quem, sed in termino à quo, non mouetur motu non continuo, nego; dum est in termino ad quem, ita ut immediatē etiam ante fuerit in termino ad quem, non mouetur, sed est motus, concedo. Moueri motu non continuo ad aliquem terminum est primò esse id eo termino, ita ut immediatē ante mobile non fuerit in eo termino, sed in termino à quo: ergo cum angelus, qui immediatē ante non erat in hoc spatio bipalmari e. g. sed in spatio proximo, primò est in tali spatio bipalmari, mouetur motu non continuo ad tale spatium, & primò est motus ad tale spatium. Nec repugnat, quod aliquid, dum mouetur motu non continuo, sit etiam, primo motum: imò moueri motu non continuo includit primò esse motum, ut docet Sanctus Thomas in hoc art. in resp. ad 3. e. g. aer dum illuminatur, primò est illuminatus. At quod mouetur motu continuo, priusquam sit motum, & sit in termino ad quem, mouetur, & transit per medium, & tunc est in parte termini à quo, & in parte termini ad quem, ut magis explicatum est quæst. 144. num. 26., & 32. in resp. ad 3.

QVÆSTIO CXLVI.

Utrum Angelus possit localiter moveri, non solum in tempore diuisibili, sed etiam in instanti indiuisibili?

S. Tho. q. 53. art. 3.

1. **V**idetur angelus posse moveri in instanti indiuisibili: primò quia mutatio, quæ sit tota simul, necessariò fit in instanti indiuisibili; sed angelus, si vult, potest motu non continuo mutare totum locum simul, relinquendo simul totum locum, in quo antea erat, & acquirendo locum proximum, ut dictum est quæst. 145. num. 11. ergo angelus potest moveri, & mutare locum in instanti indiuisibili.

2. Secundo angelus, qui toto aliquo tempore fuit in aliquo loco, in eoque quieuit, in instanti indiuisibili sequente immediatē post illud tempus potest pro libito relinquere illum locum, & se constituere in loco proximo: sed cum primò se constituit in loco proximo, relicto loco priori, in quo ante quiescebat, mouetur: ergo potest angelus moveri in instanti indiuisibili.

3. Ter:

3. Tercio si aliqua mutatio materialis fit in instanti, etiam motus localis angeli debet, vel potest fieri in instanti; sed aliqua mutatio materialis, puta illuminatio, fit in instanti; ergo etiam motus localis angeli fit in instanti.

4. Quarto quanto virtus motoris est maior, & mobile, ac medium minus resistat motui, tanto motus est velociter; sed virtus motiva, qua angelus mouet se ipsum, est improporcionabiliter maior virtute motiva cuiuslibet corporis: angelus autem nullam habet resistentiam ad motum, ac medium corporeum puta aer non resistit motui angelorum: ergo velocitas motus angelici est improporcionabiliter maior velocitate cuiuslibet motus corporei; sed si angelus moueretur in tempore diuisibili, velocitas motus angelici non esset improporcionabiliter maior velocitate cuiuslibet motus corporei; ergo angelus non mouetur in tempore diuisibili, ac proinde mouetur in instanti indiuisibili. Probatur vltimum assumptum. Nam omnis motus, qui fit in tempore diuisibili, habet proportionem velocitatis ad quemlibet alium motum factum in tempore diuisibili: e. g. si angelus vno momento moueatur per milliarem, homo autem conficiat milliarem mille momentis, motus angeli tanto erit velocior, quanto minori tempore conficit euale spatium, nimirum milliarem: sed angelus conficit milliarem tempore millies minore: ergo motus angeli erit milluplo velocior motu hominis. Et quia omne determinatum tempus minus, habet proportionem ad quodlibet determinatum tempus minus finitum, quodlibet determinatum tempus minus finitum sumptum potest adæquare, vel excedere quodlibet tempus maius: ideo qualibet velocitas motus facti in tempore habet proportionem cum qualibet alia velocitate motus facti, in tempore.

5. Quinto si angelus mouetur non continue toto aliquo tempore, in vltimo instanti illius temporis est in termino ad quem: ergo ante illud instans erat in loco proximo, qui est terminus a quo; ergo vel in parte illius temporis erat in parte illius loci, in alia parte temporis erat in alia parte loci, ac sic mouebatur continue, quod est contra suppositum; vel toto tempore erat in toto loco proximo, & sic non mouebatur: nam quod toto aliquo tempore est in aliquo toto loco, & non prius in vna parte illius loci, deinde in alia, non mouetur, sed quiescit: ergo solum mouetur in vltimo instanti illius temporis, ac proinde motus angeli non continuus fit in instanti.

6. Respondeo, quod angelus potest intelligi tripliciter moueri. Primo potest intelligi moueri motu continuo, & diuisibili iuxta continuitatem, & diuisibilitatem temporis, ac spatij, ita vt prima parte temporis acquirat primam partem spatij, secunda parte temporis secundam partem spatij &c. Secundo potest intelligi moueri in tempore diuisibili, sed motu

non continuo, neque diuisibili iuxta continuitatem temporis, ac spatij, sed discreto, ita vt vna parte temporis acquirat, non successiue, sed totam simul vnam partem spatij, & sequente parte temporis acquirat non successiue, sed simul totam sequentem partem spatij. Tercio potest intelligi moueri in instanti indiuisibili, ita vt in eo relinquat locum, quem habet, & acquirat locum proximum diuisibilem, puta, cum tempore præcedente fuerit in loco palmari, in instanti indiuisibili terminatio talis temporis relinquat talem locum palmarem, & acquirat alium locum proximum similiter palmarem.

7. Hoc supposito, quæst. 144. num. 24. cum S. Thoma diximus angelum posse moueri tum motu continuo, ac proinde in tempore diuisibili, tum non continuo: sed non satis explicauimus, vtrum motu non continuo possit moueri solum in tempore diuisibili, an solum in instanti indiuisibili, an vtroque modo, hoc est tum in tempore diuisibili, tum in instanti indiuisibili, ideoque hanc quæstionem debemus hic examinare.

8. Tres sunt Sententiæ. Prima S. Thomæ art. 2. & 3. huius 53. quæstionis docet angelum posse moueri motu non continuo, sed non in instanti indiuisibili, ac proinde solum in tempore diuisibili.

9. Secunda sententia, quæ tribuitur Hibernico, docet angelum posse moueri solum in instanti indiuisibili, ac proinde motu non continuo, ac non posse moueri in tempore, neque motu continuo, neque motu non continuo.

10. Tertia, quam sequitur Suar. lib. 4. de angelis, cap. 20. docet angelum posse moueri, tum in tempore diuisibili, motu vel continuo, vel non continuo, prout voluerit, tum in instanti indiuisibili.

11. Dicendum cum Sancto Thoma: Angelus non potest naturaliter moueri in instanti indiuisibili, ac proinde etiam cum mouetur motu non continuo, mouetur in tempore diuisibili.

Probatur. Nam angeli propter suam limitationem non possunt moueri velocius, & velocius in infinitum; sed si possent moueri in instanti indiuisibili, possent moueri velocius & velocius in infinitum: ergo. Probatur minor: nam si possent moueri in instanti indiuisibili, possent in instanti indiuisibili acquirere spatium determinatum, puta spatium palmare: sed si possent in instanti acquirere de nouo spatium palmare, possent moueri velocius, & velocius in infinitum: ergo. Probatur minor: nam si in instanti indiuisibili possent de nouo acquirere spatium palmare, possent a fortiori in qualibet temporis particula acquirere spatium palmare, cum qualibet temporis particula sit maior instanti, ac contineat saltim in potentia plura instantia; sed si in qualibet particula temporis possent acquirere spatium palmare, possent moueri velocius, & velocius in infinitum: ergo.

Probatur minor; nam si in qualibet particula temporis possunt acquirere spatium palmare, possunt spatium palmare acquirere in tanta particula, & in dimidio talis particulae, & in dimidio dimidiae, & sic in infinitum, cum omnes tales particulae temporis minores, & minores in infinitum sint maiores instanti; sed si idem spatium possunt acquirere tempore sic minori, & minori in infinitum, possunt moveri velocius & velocius in infinitum; nam motus, quo æquale spatium conficitur tempore duplo minori, est duplo velocior; ergo dimidio tanti temporis, & dimidio dimidij in infinitum, possunt moveri velocius, & velocius, & velocius in infinitum. Si verò tempore duplo minori, & minori in infinitum possunt acquirere primum palmum, possunt etiam acquirere secundum, tertium, quartum &c. & sic in infinitum; ergo quodlibet spatium possunt pertransire tempore minori, & minori in infinitum, ac proinde velocitate maiori, & maiori in infinitum; ergo ut angeli possint moveri tanta velocitate, & non maiori, necesse est, ut tantum spatium determinatum possint acquirere tanto determinato tempore, ac non minori, ac proinde non possint illud determinatum spatium acquirere in instanti indivisibili, quod est minus quolibet determinato tempore, etiam minori, & minori in infinitum.

12. Infertur, quod quia angelus perfectior potest moveri velocius, quam imperfectior, potest æquale spatium acquirere tempore minori, quam imperfectior; e. g. si angelus A. potest acquirere spatium palmare tanto tempore, ac non minori, angelus B. perfectior spatium palmare poterit acquirere tempore minori, & si possit acquirere dimidio tempore, poterit moveri dupla velocitate.

13. Dices: si angelus in tempore diuisibili mouetur, & acquirit spatium palmare totum simul, in secunda parte talis temporis angelus est in loco, in quo erat in prima parte eiusdem temporis; sed mobile quando est in eodem loco, in quo erat prius, non mouetur; ergo angelus in secunda parte talis temporis non mouetur; sed cum etiam prima pars talis temporis sit diuisibilis, potest eodem argumento ostendi, quod angelus in secunda parte illius non mouetur, & sic in infinitum; ergo non mouetur toto tempore diuisibili, si acquirit omnes partes loci simul; ergo ut moueatur tempore diuisibili, debet acquirere partes loci successiue, ac proinde motu continuo, & ut moueatur motu non continuo, debet moveri in instanti indivisibili.

14. Respondeo, negando suppositum, quod nimirum in tempore, seu duratione angelica, qua angelus acquirit de nouo locum palmarem totum simul, dentur partes actuales, ac dico, quod dantur solum partes potentiales, ut explicaui quæst. 40. Phys. sed ad hoc, ut in vna parte temporis moueretur, in alia non moueretur, deberent dari actu pars, & pars;

ergo falsum est, quod non moueatur in toto illo tempore, sed in vna parte moueatur, in alia non. Si autem secunda pars distingueretur actu à prima parte, tunc non moueretur toto illo tempore, sed solum in prima parte illius temporis. At si motus esset continuus, & prima pars temporis distingueretur actu à secunda, moueretur tum in prima parte, tum in secunda, ac in prima parte temporis angelus acquireret primam medietatem spatij, in secunda acquireret secundam medietatem. Hæc sunt satis difficilia, quia includunt difficultates maximas circa compositionem continui.

15. Ad 1. distingo maiorem: mutatio, quæ sit tota simul, debet, vel potest fieri in instanti indivisibili, nisi hoc ipsum superet virtutem agentis, concedo; si hoc ipsum superet virtutem agentis, nego maiorem; concedo minorem; & nego consequentiam. Mutatio, quæ sit tota simul, debet, aut saltem potest fieri in instanti indivisibili, nisi hoc ipsum, quod est facere talem mutationem in instanti indivisibili, excedat virtutem agentis: si autem hoc ipsum excedat virtutem agentis, non potest, nec debet fieri in instanti indivisibili; sed acquirere locum diuisibilem determinatum, puta palmare in instanti indivisibili excedit virtutem angeli; siquidem angelus propter suam limitationem locum determinatum, puta palmarem, non potest acquirere tempore minori, ac minori in infinitum, ac multo minus in instanti indivisibili, alioquin posset moveri velocius, & velocius in infinitum, ut dictum est num. 12. ergo.

16. Ad 2. nego maiorem, quod nimirum angelus, qui toto tempore quieuit in aliquo loco, in instanti post illud tempus potest relinquere illum locum, & acquirere proximum. Iam enim ostensum est hoc esse naturaliter angelo impossibile. Non potest igitur moveri, & locum mutare, nisi post illud instans.

17. Ad 3. nego maiorem. Licet illuminatio, & quædam aliæ mutationes corporales possint fieri in instanti indivisibili, tamen motus localis angeli non potest fieri in instanti indivisibili ex ratione allata, quia nimirum angelus non potest naturaliter se mouere localiter velocius, & velocius in infinitum.

18. Ad 4. nego minorem, quod nimirum virtus motiua angeli in ordine ad velocitatem motus sit improporcionabiliter maior, quam quælibet virtus motiua corporea: siquidem velocitas, qua angelus mouet se ipsum, habet proportionem cum velocitate, qua formica mouet se ipsam, sicut tempus, quo angelus conficit tantum spatium, habet proportionem cum tempore, quo formica conficit spatium æquale.

19. Ad 5. Concedo antecedens, & nego consequentiam, ac dico, quod si angelus mouetur non continuè toto aliquo tempore, & in ultimo instanti illius temporis est in termino ad quem, etiam in tempore immediatè antecedentem.

cedenti, est in termino ad quem; sed quia primò est in termino ad quem, ita ut ante illud tempus non esset in termino ad quem, sed in termino à quo, toto illo tempore mouetur. Si verò opponatur, quod saltem in secunda parte illius temporis non mouetur, quia est in loco, in quo erat in prima parte temporis: Respondeo, negando suppositum, quod nimirum in tempore, quo primò est in aliquo loco, dentur partes actuales, ut explicatum est num. 14.

QVÆSTIO CXLVII.

Utrum in motu locali Angeli uterque terminus, nimirum tum terminus à quo, tum terminus ad quem debeat esse positium?

1. **V**idetur angelus posse moueri, non solum à termino positium ad positium, puta ab vno loco in alium, sed etiam à termino negatiuo ad positium, & à termino positium ad negatiuum. Angelus enim existens in spatio palmari, remanendo in eodem spatio palmari, potest etiam occupare aliud spatium palmare proximum; sed per talem motum à negatione existendi in secundo palmo mouetur ad existendum in secundo palmo; ergo mouetur à termino negatiuo ad positium. Rursus angelus existens in spatio bipalmari, potest remanere in vno palmo, & desinere esse in altero palmo; sed tunc ab existendo in tali palmo mouetur ad non existendum in eodem palmo; ergo à termino positium mouetur ad negatiuum.

2. Secundo anima rationalis existens in corpore humano, cum digitus abscinditur, amittit vnionem cum illo digito, ac proinde ab vnione cum digito mutatur ad negationem talis vnionis, & à termino positium ad negatiuum: cum per nutritionem acquirit vnionem cum alijs partibus, quas acquirit, mutatur à negatione vnionis cū talibus partibus, ad vnionē cū iisdem partibus, ac proinde à termino negatiuo ad positium; ergo à pari.

3. Respondeo ex Aristotele 5. metaphys. t. 7. triplicem posse dari mutationem. Prima, est à termino positium ad positium, quam vocat à subiecto in subiectum, ut cum aqua ex calida fit frigida, vel ex frigida fit calida. Secunda est à termino negatiuo ad positium, quam vocat à non subiecto in subiectum, ut cum aer ex tenebroso, seu non lucido fit lucidus. Tertia est à termino positium ad negatiuum, quam vocat à subiecto in non subiectum, ut cum aer ex lucido fit tenebrosus, seu non lucidus. Queritur igitur, utrum angelus per motum localem semper moueatur à termino à quo positium in positium, an possit etiam aliquando moueri à termino purè negatiuo ad positium, vel à termino positium ad negatiuum?

4. Prima sententia, quam Suar. lib. 3. de Angelis cap. 16. num. 1. tribuit Bassolio in 2. dist. 2. quæst. 4. art. 1. docet angelum semper moueri localiter à termino positium ad positium.

5. Secunda sententia Suarij ibidem nu. 2. docet angelum posse moueri localiter omnibus tribus dictis modis, nimirum tum à termino positium ad positium, tum à negatiuo ad positium, tum à positium ad negatiuum.

6. Dicendum primò cū Suario contra Bassolium: angelus non solum potest moueri à loco ad locum, amittendo vnum locum, extrinsecum, & acquirendo alium, sed etiam potest moueri à non loco ad locum, nullum, amittendo locum, in quo ante esset, & solum acquirendo locum extrinsecum, in quo ante non erat, & à loco in non locum, amittendo aliquem locum extrinsecum, in quo ante erat, & nullum acquirendo locum extrinsecum, in quo ante non erat.

7. Probat, & explicat: & primò ostenditur, quod angelus possit moueri à loco ad locum, amittendo locum, in quo erat, & acquirendo locum, in quo non erat. Angelus enim existens in loco palmari e. g. potest relinquere locum palmarem, in quo erat, & acquirere alium locum palmarem proximum. Addo, quod potest moueri, relinquendo totum locum, in quo erat, & acquirendo locum contradistinctum: vt si relinquat totum palmum, in quo erat, acquirendo palmum proximum contradistinctum. Potest etiam moueri, relinquendo solam partem loci, in quo erat, & acquirendo aliquem locum, in quo non erat: vt cū non relinquit totum palmum, in quo erat, sed solum semipalmum, & acquirit semipalmum proximum. In vtroque casu mouetur à loco ad locum, à termino positium ad positium, relinquendo vnum terminum, & locum, & acquirendo alium.

8. Secundo ostenditur, quod angelus possit moueri à non loco ad locum, acquirendo locum extrinsecum, in quo ante non erat, & non relinquendo vllum locum extrinsecum, in quo ante esset. Vt enim q. 14. num. 11. cum S. Thoma, alijsque communiter dictum est contra Bassolium, Angelus non necessario est in loco adæquato, sed potest se liberè constituere in loco minori, & minori in infinitum, & etiam in puncto. Ponamus igitur, quod locus adæquatus angeli sit sphaericus, cuius sphaeræ diameter sit centumpalmaris, ac angelus liberè se constituerit in loco sphaerico minori, cuius sphaeræ diameter sit decempalmaris. Angelus remanens in illa sphaera minori, potest se liberè quodammodo extendere ad locum suum adæquatum, hoc est ad locum sphaericum maiorem, cuius sphaeræ diameter sit centumpalmaris; sed in hoc casu mouebitur ad occupandum locum maiorem, nihil amittendo loci, in quo ante erat; ergo mouebitur à negatione loci

ex-

extrinseci ad locum extrinsecum, nihil amittendo loci, in quo ante erat.

9. Eodem pacto ostenditur, quod possit angelus moueri à loco extrinsecò ad non locum, amittendo aliquem locum extrinsecum, in quo ante erat. Nam si occupet locum sphericum, cuius sphaerae diameter sit centum palmaris, & liberè se contrahat ad minorem sphaeram inclusam in maiore, vel ad centrum talis sphaerae, amittet locum maiorem, in quo ante erat, & nullum acquirat locum, in quo ante non erat, ac proinde mouebitur à loco extrinsecò ad non locum extrinsecum.

10. Dicendum secundo contra Suarium: Angelus non potest localiter moueri, quin aliquam vocationem intrinsecam acquirat, & aliam amittat, ac proinde quin moueatur ex termino positiuo ad positiuum. Probat: nam vt q. 139. dictum est contra Suarium, angelus est in loco etiam diuisibili per vocationem indiuisibilem, quæ tota est in toto loco, tota in qualibet parte loci corporei; ergo cum ex minori loco extrinsecò, toto retento, mouetur ad occupandum maiorem, amittit illam vocationem indiuisibilem, per quam erat in loco minori, & acquirat aliam, per quam constituitur in loco maiori: & dum ex loco maiori contrahitur ad minorem, in quo etiam ante erat, amittit illam vocationem indiuisibilem, per quam erat in loco maiori, & acquirat aliam, per quam est solum in minori. Suarius cum doceat angelum videri in loco diuisibili per vocationem proportionaliter diuisibilem, consequenter concedit, quod angelus, cum contrahitur à loco maiore ad minorem, amittit partem illam vocationis, quæ erat in loco extrinsecò, quem relinquit, retenta illa parte, per quam erat in loco, quem retinet, ac proinde mouetur ab vocatione ad non vocationem: & cum à loco minore, eo retento, extenditur ad maiorem, retinet vocationem, per quam erat in loco minori, & acquirat vocationem partialem, per quam occupet nouum locum, & sic à non vocatione mouetur ad vocationem.

11. Ad 1. Argumentum probat solum, quod angelus possit moueri, non solum à loco ad locum, relinquendo vnum locum extrinsecum, & acquirendo alium, sed etiam à non loco ad locum, nullum locum relinquendo, & acquirendo nouum locum extrinsecum; & à loco ad non locum, relinquendo aliquem locum, ac nullum locum de nouo acquirendo, quod vtrò concedimus. At non probat angelum posse moueri à non vocatione ad vocationem, nullam vocationem intrinsecam relinquendo, & aliquam vocationem acquirendo; vel ab vocatione ad non vocationem, relinquendo aliquam vocationem, ac nullam acquirendo de nouo, quod solum negamus.

12. Ad 2. Concedo antecedens, & nego consequentiam. Disparitas est, quia anima rationalis vnitur corpori diuisibili vnione di-

uisibili, ac proinde potest amittere vnionem cum aliqua parte, non acquirendo vnionem cum alia parte, & potest acquirere vnionem cum aliqua noua parte, non amittendo vnionem cum alia parte. At angelus est in loco diuisibili per vocationem indiuisibilem, vt dictum est quæst. 139. ac proinde non potest amittere vniam vocationem, quin acquirat aliam, nec potest acquirere vniam vocationem, quin amittat aliam &c.

TRACTATVS XI.

De intellectu, & voluntate, cognitione, & dilectione Angelorum.

QVÆSTIO CXLVIII.

Virum Angeli intelligant per intellectionem, & intellectum ab ipsis distinctum?

S. Th. q. 54. art. 2. 3. 4. & 5.

1. **V**idetur, quod angeli intelligant per intellectionem secum identificatam: primo quia, vt arguit Aristoteles 12. metaph. t. 50. si angeli intelligerent per intellectionem distinctam, intelligendo fatigarentur, sicut homines fatigantur.

2. Secundo si angeli intelligerent per intellectionem distinctam, perficerentur intellectione, & non essent substantiæ nobilissimæ, ac intellectio, vt potè perficiens, esset perfectior substantia angeli, quæ perficitur.

3. Tertiò videtur, quod angeli saltem se ipsos intelligant per intellectionem indistinctam. Cum enim extrema sunt idem, etiam medium, per quod talia extrema coniunguntur, debet esse idem; sed in Angelis in quantum intelligunt se ipsos, extrema hoc est intelligens, & obiectum intellectum sunt idem; ergo etiam intellectio, qua cognoscunt se ipsos, debet esse idem.

4. Quartò sicut non potest aliquid physice vniri sibi ipsi per vnionem distinctam; sic neque potest intentionaliter vniri sibi ipsi per vnionem distinctam; sed intellectio est quædam vnio intelligentis cum obiecto intellecto; ergo. Ex hac autem ratione angeli videntur vocari Intelligentiæ, quia sunt intellectio actualis sui ipsius.

5. Quintò videtur vera sententia Durandi in 3. quæst. 3. quod licet intellectus, & voluntas distinguantur ab anima rationali, tamen non debeant distingui ab angelo. Ideo enim intellectus, & voluntas debent distingui ab anima, quia anima est actus corporis, intellectus, & voluntas non sunt actus corporis; sed hæc ratio non valet de angelis, qui non sunt actus vilius corporis; ergo.

6. Sex;